

80. výročí otevření kyjovské modlitebny

Sborník 2008

Sestavila Lydie Cejpová

Obsah

Úvod ke sborníku	3
Stručné kapitoly o vzniku a životě evangelického sboru v Kyjově	5
Počátky v kvasu doby po první světové válce	5
Reformační sbory na Kyjovsku před Bílou horou	5
Co se po Tolerančním patentu změnilo?	7
T.G. Masaryk a čeští evangelíci	8
Jak vznikla Českobratrská církev evangelická?	9
Vznik Československé církve husitské	10
Farář Josef Jadrníček, „apoštol Moravského Slovácka“	10
Jak vznikal evangelický sbor v Kyjově	13
Ustavení kazatelské stanice 6. listopadu 1921	14
Věra Ševčíková: František Velímský, spoluzakladatel sboru	16
Stavba modlitebny	18
Změna ve stavebním plánu, k níž se pojí smutná vzpomínka	20
Slavnost otevření modlitebny 25.12.1928	21
Čas první lásky	23
Rok 1933 – Kyjov filiálním sborem	23
Bratr Šiška	25
Kázání učitele Lukla	26
Kyjovský sbor po Mnichově a za druhé světové války (I)	28
Emil Cejp a Jan Víšek mezi rukojmími	28
Jak žije sbor?	29
Stane se Kyjov farním sborem?	30
Oběti na životech	31
Emil Cejp	31
Janouškovi z Žeravic	32
Oběti holocaustu	35
Kadiš Jatom	37
Holocaust Romů	37
Mnichov a druhá světová válka II	39
Jak se daří sboru	40
Fara	40
Blíží se konec války	40
Je po válce	41
Kyjov je farním sborem	41
Sbor za totality	42
Bratr Loučka internován	44
Bratr farář Jirků byl v r. 1952 povolán k výkonu vojenské služby	45
Adventisté sedmého dne	45
Další život sboru	46
Nejvzácnější poklad sboru	46
Sborové hospodaření a finance	46
Dům paní doktorky v Köhlerově ulici 877	47
Bzenec jako kazatelská stanice	48
Mise bratra faráře Ludvíka Klobásy	50
Veselí nad Moravou	51
Bratr farář Karel Jirků	52
Farář Jan Žilka	54

Zdeněk Svoboda: Nezapomínání na Kyjov	56
Eliška Vlasáková o Mirku Bartošovi	58
Farář Dan Petříček: Kyjov, můj první sbor	59
Jiří Pavel Nedvěd: Hudba a zpěv	60
Mílovými kroky ke dnešku	64
Farář Michal Šimek	66
Styky s místním Domovem důchodců	66
Dopis bratra faráře Šimka	66
Založení skupiny České křesťanské akademie	67
Návštěvy hostů z ciziny	68
Otázka holocaustu a vztahu křesťanů a Židů	68
Ekuména	69
Co všechno ve sborníku chybí	70
Najdete svou confirmaci?	72

Úvod ke sborníku

Milí čtenáři Sborníčku k 80. výročí otevření evangelické modlitebny v Kyjově, proč Vám nabízíme tento sešit?

Obsahuje několik kapitol o vzniku a životě evangelického sboru v průběhu 80 let jeho trvání. Za tu dobu se vystříдалo několik generací a ze zakladatelů sboru už nežije snad nikdo. S jistým podivem a malým uleknutím jsem si uvědomila, že je málo i těch, kteří o počátcích sboru slyšeli vyprávět od svých rodičů nebo prarodičů, a že bývám nejstarší z těch, kteří dnes přicházejí do naší modlitebny. Ti úplně nejstarší už pomalu nebo rychleji směřují k druhému břehu. Jsou tu ovšem dokumenty, archivní i současné, a nějaký historik by se jimi mohl zabývat, kdyby mu na našem sboru záleželo.

Také já jsem se ujala sestavení sborníčku o nepříliš velkém rozsahu a v takovém výběru, který by poskytl do příběhu sboru živý vhled.

Myslím na členy sboru, kteří svůj sbor mají rádi a pociťují za něj také svou odpovědnost jako Kristovi učedníci v této generaci. Myslím také na konfirmandy, ať již ty tradičně čtrnáctileté nebo o něco starší, ti možná do něj nahlédnou spíše později, ale i na ty konfirmandy starší třeba věkem, ale se srdcem, které si přeje být upevněno.

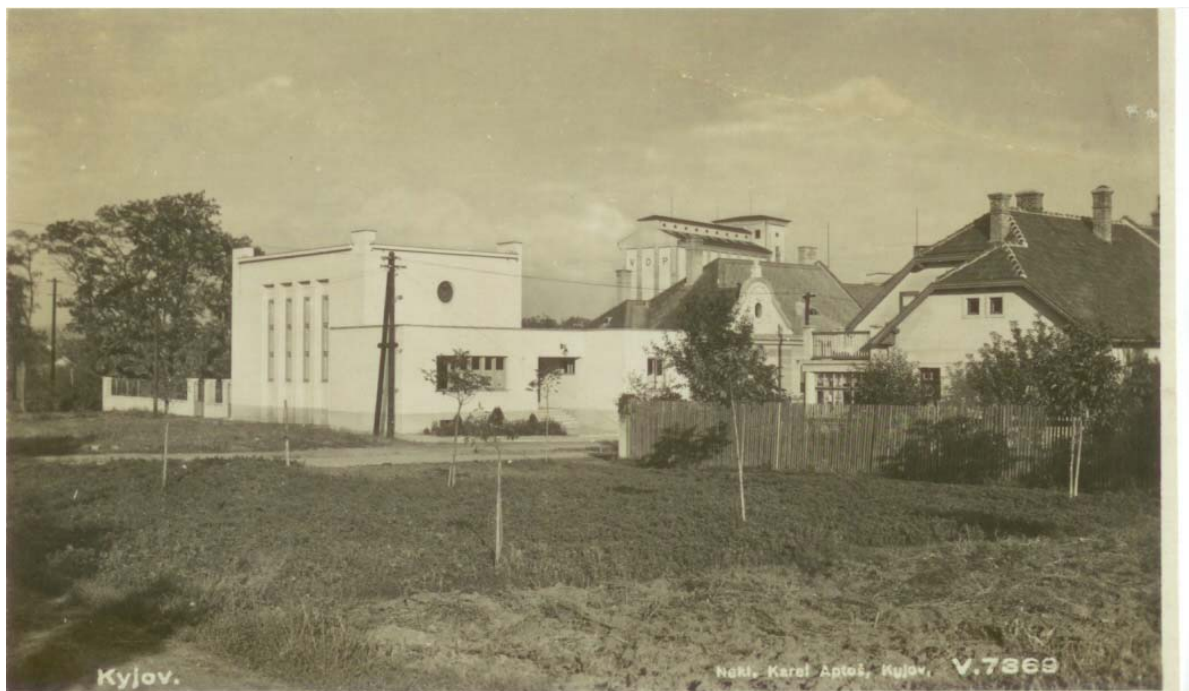
Do modlitebny se vstupuje nejlépe s díkčiněním a chvalami a prosbami. Je něco jiného modlit se doma a samotni, což je dobré, ale zvláštní zaslíbení má také „dům modlitby“, kde se k modlitbám, slyšení slov Písem a zpěvu duchovních písní lidé shromažďují. To trojí naši duši obcerstvuje a k dobrému nám slouží i to, co musí být v dobré teprve proměněno.

Ti, které spojil úmysl zbudovat vlastní modlitebnu, nebyli žádní zastuzení evangelíci, ale lidé hledající, kam by patřili a kde by došli ujasnění ve víře, upevnění v naději a našli společenství lásky. A byli většinou chudí, nestačili si sami. Také já prožívám jubileum svého spolubytí ve sboru, je tomu 50 let, co jsem přišla do Kyjova se svým mužem, protože si to přál, a s jedním dítětem, k němuž zanedlouho přibyly čtyři další.

Po čase jsem pochopila, že „můj život je život kyjovského sboru“. Tak mi to zaznělo. Byl to objev, potvrzený rozhodnutím, jehož rozhodně nelituji.

Chcete-li číst, čtete, jak chcete, popořádku nebo na přeskáčku, já vám jen přeji, abyste se láskou ke sboru dali nakazit a pokračovali v ní věrně, nově i objevně.

Lydie Cejpová

Kyjovská modlitebna

Stručné kapitoly o vzniku a životě evangelického sboru v Kyjově

Počátky v kvasu doby po první světové válce

Počátek kyjovského evangelického sboru zapadá do poválečného sebeidentifikačního procesu české, tehdejší slovenské společnosti na půdě právně ratifikované a mezinárodně uznané Československé republiky. Vznik demokratického státu, opřený o myšlenku práva národů na sebeurčení, vyvolává v širokých vrstvách národa opojné vlastenecké nadšení. Jeho vedoucím činitelům ukládá historicky a filosoficky fundované vyjádření naší kulturní a duchovní příslušnosti. O to se snažili již za politické nadvlády Rakouska vedoucí představitelé národa od dob osvícenských. Významnou službu poskytl tomuto úsilí „otec národa“, historik František Palacký, který za shromažďování a zevrubného zpracovávání historických a literárních pramenů vypracoval koncepci českých dějin, která pokládá husitství za jejich nejslavnější dobu. Palackého pojetí „Dějin národa českého v Čechách i v Moravě“, tak zní jeho stěžejní dílo, přijala velká část české inteligence a národa za své. Jmenovitě mezi evangelíky jsou hojně čteny. Náš sbor měl takové čtenáře ještě donedávna.

Na tomto místě prosím čtenáře, aby následující historickou odbočku nepokládal za zbytečnou. Pro souvislost, evangelické církvi nepostradatelnou, připomenou kratičce, jak se vedlo jejím otcům po roce 1526, jímž Palackého dějiny končí, tedy po nástupu Habsburků na český trůn. Věnujeme pozornost době předbělohorské u nás na Moravě.

Reformační sbory na Kyjovsku před Bílou horou

Když přijal bratr farář Jadrníček, farář zádveřický, za své poslání obnovit hlásání prostého evangelia v duchu reformačních vyznání na katolickém Slovácku, neměl narozdíl od rodného Valašska, nač by přímo navázal. Mířil záměrně do oblasti, kde chyběly kostely, jaké si brzy postavili toleranční evangelíci, kteří se přihlásili ke konfesím povoleným Tolerančním patentem Josefa II. z r. 1781. Ke kostelům, či spíše původně jednoduchým modlitebnám, většinou patřily také církevní školy, v nichž mohli učitelé vzdělávat děti rodičů, kteří se k jedné z povolených církví přihlásili. Při všech omezeních to byla velká pomoc a předpoklad vlastní veřejné činnosti a růstu. To však na Kyjovsku a v celé širší oblasti Jižní Moravy chybělo. Bylo tomu tak proto, že protireformace zde proběhla zvláště úspěšně, téměř do vyhlazení reformačních stop.

Před Bílou horou zde sice bylo rozhozeno mnoho sborů, některé již z doby husitské od r. 1425, byly tu i ze stejné půdy vzešlé sbory utrakvistické, v nichž se uchovalo vysluhování sv. Večeře Páně s podáním chleba i vína všem účastníkům. To však byl jediný výdobytek vyjednávání husitů s Basilejským koncilem (1436), torzo, které zbylo ze snahy o koncilní potvrzení Čtyř artikulů pražských, stručného vyjádření husitského reformního programu.

Na Kyjovsku záhy našly místo také sbory Jednoty Bratrské, která se po mnohém dotazování a hledání církve, která by se řídila Zákonem Kristovým a svědectvím Písma, s mnohými modlitbami odvážila v r. 1467 vysvěcení vlastních kněží, a tak dovršila své oddělení od církve „Římské“, jak Bratři říkali. Nazvala se však Jednotou, dobře si vědoma, že je vždy jen částí jediné církve Kristovy, jejíž počet je znám samému Bohu.

Na Moravě hledali mnozí Bratři útočiště před těžkým pronásledováním a zákazem veškeré činnosti po vydání „Svatojakubského mandátu“ králem Vladislavem r. 1508. Ten byl jako zákon vložen do Zemských desek a v Čechách tvrdě uplatňován a ještě i za vlády Habsburků obnovován. Na Moravě byli Bratři ze strany vrchnosti více chráněni, takže mohli rozvíjet prakticky svou činnost sborovou, našli i postavili si skromné budovy, kde se mohli shromažďovat a svou činnost podpírat a objasňovat spisy svých členů. Jejich sbory byly nevelké, ale živé, svému původu věrné a také rostoucí.

Podle zápisů ve sborové kronice existovaly před důsledně provedenou protireformací za Ferdinanda II. a III. bratrské sbory v Archlebově, Dambořicích, Moravanech, Žeravicích, v Kyjově, Nětčicích, Boršově, Sobůlkách i dalších místech. Roku 1578 byly bratrské bohoslužby zakázány. Podle údajů Sborové kroniky se Bratři scházejí v domě Bratra Petra Pacáka v Nětčicích. V Kyjově se narodil r. 1587 bratrský senior Jan Lorenc, za hranicemi teologicky vzdělaný, který sloužil později i bratrským sborům v Polsku. V Žeravicích se konalo šest bratrských synodů, tam také přijal kněžské svěcení mladý Jan Amos Komenský. Obec Žeravice Bratřím dovolila užívat opuštěný katolický kostel na místě, které se dodnes nazývá „Na sboře“.

Na Moravě nacházeli útočiště i „novokřtění“, radikální nábožensko – sociální hnutí, zastávající křesťanství dospělých. Vrchnost jim odpírá ochranu. Jejich stanovisko ožívá po dvou stech letech v hnutí baptistů, z nichž se později ustavuje církev, která dnes patří ke světové evangelické ekuméně. Jejich předchůdcům náleží čest, že si i v době pro ně nepřijímné uchovali své duchovní poznání.

Tomu všemu učinila konec porážka českých stavů v bitvě na Bílé hoře.

Nastala programová rekatolizace národa, která povolila až osvícenským počinem císaře Josefa II. – zmíněným vydáním jeho Tolerančního patentu r. 1781.

Ale i před ním, v době pro české evangelíky nesnadné, církev žila. Žila zajisté i v nitru církve katolické. Ale ani pod nátlakem a útlakem nezhaslo světlo evangelia, rozžaté reformací. Její odkaz nepřišel nazmar. Zanechal očividnou stopu v paměti národa.

Ještě moje generace, a dvě předchozí, pilně četly spisy Aloise Jiráska, o půl století mladšího než Palacký, jehož dějinnou koncepci Jirásek sdílel. Ve svém rozsáhlém romanopiseckém díle zobrazil poutavě, počínaje tématy z dějin doby husitské a utrakvistické, také dobu „temna“ po Bílé hoře, těžké loučení našich praotců s vlastí, kteří raději než zapřít víru otců, volili odchod za hranice vlasti, kde se pod ochranou vrchnosti mohli k víře hlásit veřejně. Na půdách evangelických sborů, někde i v jejich modlitebnách, ba i ve starých domácnostech na Vysočině můžeme dodnes spatřit Brožíkův obraz loučení exulantů s vlastí, v jehož středu je monumentální postava posledního biskupa Jednoty Bratrské Jana Ámose Komenského. Píseň „Nevzali jsme s sebou nic, po všem veta, jen Bibli Kralickou a Labyrint světa“ je nostalgickou vzpomínkou na události, které znamenaly hluboký zářez jak do těla církve, tak do těla národního společenství. Jeho důsledky cítíme podnes. Patří k přeryvům, na něž jsou české dějiny neblaze bohaté.

Zpět k dějinným faktům:

Ve vlasti zůstali „tíši v zemi“, většinou nemajetní a níže společensky postavení, nazývaní „tajní evangelíci“, někdy hanlivě „helvíti“ nebo „berani“. Ti víru otců přes všechny zákazy i tresty na domácí půdě dochovali. S tím patrně souvisí, že po vyhlášení Tolerančního patentu se hlásili k povoleným vyznáním ponejvíc lidé venkovští a že toleranční sbory byly vesměs chudé. Tito stateční vyznavači, kteří se cítili být „církví Beránkovou“ nebo také „dětmi čistého živého“, nezůstali ušetřeni nebezpečí vnitřních. Chyběli jim školení kazatelé, jen málokterí z nich měli Bibli Kralickou, a ti ji museli bedlivě ukrývat před vpády drábů, kteří měli z rozkazu vrchnosti knihy tajných evangelíků

zabavovat. Chyběly jim zpěvníky, katechismus a spisy tolik potřebné k vnitřnímu životu sborů. Svě děti vzdělávali ve víře sami. Svě hospodářské a společenské postavení nemohli příliš rozvíjet a nesli na sobě pohanu kacířství.

Nebyli však zapomenuti. Pomáhali jim kazatelé, kteří pronikali do země tajně přes hranice, přinášeli potřebnou literaturu, vyřizovali pozdravy, přinášeli zprávy, sloužili slovem Písma a jeho výkladem, povzbuzovali je, křtili jejich děti a prakticky projevovali jednotu církve. Z jejich rukou přijímají tajní evangelíci s velkou vděčností Večeři Páně „pod obojí způsobou“, chléb i kalich, symbol to continuity s výdobytky reformace. Tito kazatelé poskytují nezištně opuštěnému stádcí jedinečnou pomoc jako učitelé zdravé a střízlivé víry, jak ji představovala a jasně ve svých základních věroučných dokumentech i vyučujících knihách vyjádřila reformace. Tak se církev na domácí půdě udržela po dlouhý čas až k Tolerančnímu patentu císaře Josefa II., který spočíval na principu spíše osvícensky než křesťansky zdůvodněné tolerance, byl tedy zásluhou světské, nikoli církevní moci.

Co se po Tolerančním patentu změnilo?

Evangelíci se smí veřejně hlásit ke dvěma povoleným vyznáním, augsburskému a helvetskému. Musejí se však podrobit školení, které je má v jejich rozhodnutí zvíkat. Mnohdy je i velmi tvrdé. Ale jsou schopni vydržet i žalářování. I tak pocítují velkou úlevu, když nátlak po čase ustane, a evangelíci smí na okraji obce, ba až za její hranicí, stavět své skromné modlitebny. Jsou však svou architekturou znamenitým vyjádřením jejich vroucí i střízlivé víry. Ve středu delší stěny interiéru je kazatelna a stůl Páně, naproti vchod ze zadu. Kostel, fara i přilehlý hřbitov bývají přes povinné ústraní dominantou obcí. Po čase některé sbory rozšiřují svůj prostor přístavbou a věží. Katoličtí sousedé si evangelíků mnohde váží pro jejich řádný tichý život, opravdovost i pro věrnost víře otců.

Ke cti sborům slouží také jejich faráři. Čeští bohoslovci studují na zahraničních evangelických školách. Je jich ovšem nedostatek. A tu opět přicházejí obětaví kazatelé, faráři obou vyznání, z Německa a Maďarska. Spokojí se velmi skromným opatřením, sbory je totiž samy vydržují, nedostatek peněz bývá na venkově doplňován pomocí v naturáliích. K faře patřívá i kousek pole, který členové sboru obdělávají ve prospěch farské rodiny. Mnozí z nich totiž v zemi zůstávají. Jejich jména zdobí seznamy kazatelů té doby, na př. Molnár, Nagy, Szalatnay. Oni to jsou, kdo podstatně přispěli k tomu, že se toleranční církev na domácí půdě držela reformačních základů a nepodlehla v přílišné míře vidinám dobových náboženských hnutí ani izolaci od evropské protestantské ekumény. Uzavírám tuto kapitolku slovy, která jsou vyryta na zadní straně náhrobku mého pradědečka na hřbitově v Hradišti u Nasavrku, kde jsou uvedena jména farářů, kteří ve sboru působili. Jsou krásným vyznáním našich tolerančních předků:

*Ačkoli Pán vám dá chleba úzkosti a vody soužení,
však nebudou více odjati tobě učitelé tvoji. Izaiáš 30, 20*

Vracím se k úvodní kapitole, která má ozřejmit vznik Českobratrské církve evangelické v kvasu sebeidentifikačního procesu v poválečné společnosti mladé republiky.

V situaci politické samostatnosti je připravena půda pro rovné uplatnění práv církvi reformačních vedle církve katolické. K tomu toleranční církev přistupují bezodkladně. Nejde jen o změnu právní situace. Ukazuje se také potřeba obnovy a nového zformování církvi dosavadních po stránce vnitřní i instituční. K tomu se brzy vrátíme.

T. G. Masaryk a čeští evangelíci

Na tomto místě musím věnovat alespoň stručně pozornost úloze, která v ideovém kvasu, tříbení a zrání profilující se československé společnosti připadla našemu prvnímu prezidentu T.G. Masarykovi. Také čeští evangelíci se v nejednom ohledu octli s národem na společné lodi, zejména s těmi, jejichž mluvčím a vzorem Masaryk byl.

Ten pracoval na ujasnění ideových základů národního společenství již po celou dobu své předválečné činnosti jako filosof, univerzitní profesor a politik. Jako první prezident mladého československého státu, o nějž se podstatně zasloužil, podal pronikavé filosoficko - historické odůvodnění jeho vzniku, na němž by mělo spočívat jeho budování i budoucí postavení v rodině národů. Brání mělkému národnímu sebevědomí, hledá a formuluje své ideje na základě analýzy dějin českého národa od jeho počátků. U českých evangelíků vzbuzuje Masarykovo pojetí dějin velký ohlas, jeho osobnost je přijímána s nadšením.

V procesu hledání ideové orientace zaznívá shrnutí Masarykovy odpovědi, bohatě rozvedené v jeho spisu Česká otázka: „Otázka česká je otázka náboženská“. Tím se praví, že všechno lidské úsilí, osobní i společenské, ideové i praktické, podléhá jedině normě: Má se dít „sub specie aeternitatis“ – pod zorným úhlem věčnosti.

Reformaci, zejména v odkazu Jednoty bratrské, pokládá Masaryk za vrchol českých dějin. Sám ve svém politickém rozhodování o oprávněnosti válečného odboje vážil myšlenky velkého laického učitele Jednoty Bratrské Petra Chelčického a promýšlel novozákonní učebnici lásky k bližnímu - Ježíšovo kázání na Hoře. Jeho zjištění znělo: Ježíš, ne César! A přece se stal hlavou odboje, jehož legie nesly řadu jmen hrdinů husitského hnutí i husitských válek, např. Jan Hus, Prokop Holý, Jan Žižka z Trocnova.

To je jen příklad mravního dilematu a myšlenkového náboje, jímž přispíval Masaryk k celonárodní diskuzi.

Evangelíci přijali Masaryka jako svého učitele myšlení i mravnosti, obhájce pravdy a osvoboditele národa z područí rakouské monarchie. Byl srovnáván s Mojžíšem, který vyvedl Izraele z Egypta. V národním osvobození se podle mnohých naplnilo proroctví učitele národů J. Á. Komenského: „Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu pro hříchy naše na nás uvaleného vlada věcí tvých k tobě se navrátí, ó lide český!“

Píši úvodní odstavce k 80. výročí otevření evangelické modlitebny v Kyjově a předesílám tuto „národní“ expozici proto, že hrála jak v počátcích církve ČCE tak i našeho sboru významnou roli. Nepochybně velice posílila sebevědomí té části národa, která – spolunesena vlnou vlasteneckého nadšení – se pokládala za církev reformační.

Nechci však snad říci, že se církev dala unést prvotní euforií, i když to tak do jisté míry lze vidět. Měla však kazatele a učitele, kteří dobře věděli a věrně kázali, v čem je poslání církve, na čem stojí a co je pro ni provždy na prvním místě.

V prosinci tohoto roku (2008) si naše Českobratrská církev evangelická bude připomínat 90. výročí svého ustavení. To se jistě stane příležitostí k důkladnému zkoumání vlastních základů a díla na nich postaveného. My zatím chceme připomenout aspoň tolik, aby vznik našeho sboru nabyl srozumitelnějších souvislostí.

Jak vznikla Českobratrská církev evangelická?

Císařský patent Františka Josefa I. z r. 1861 podstatně doplnil právní základ daný Tolerančním patentem. Evangelíci nejsou již pouze trpěni a jejich činnost nikdo úředně neomezuje. Mají bezpečný základ věroučný, vzešlý z reformace. Na jejich štítě jsou vepsána jména velkých Čechů Jana Husa, Českých Bratří, Jana Blahoslava a velkého učitele národů Jana Ámose Komenského. Čeští evangelíci patří do rodiny reformačních církví v Evropě i v zámoří.

To však nestačí, mají-li se stát v nové době světlem a solí především vlastního národu. Samostatnost obnoveného česko-slovenského státu jim přímo nabízí velké nové možnosti. Slovem i skutkem mají prokázat, jaké je jejich poslání. Chtějí promluvit řečí, které by jejich současníci rozuměli. Mají svou historii, své zkušenosti, své členstvo a stojí před novými úkoly. Chtějí vstoupit do dveří, které se jim otevřely.

Mají celou řadu vlastních učitelů - farářů, vzdělaných v zahraničí, ve Vídni, Německu, Švýcarsku i Anglii, mnozí jsou výborní bohoslovci. Brzy budou mít svou teologickou fakultu při Karlově univerzitě, která ponese jméno Husovo. Pociťují však nejprve potřebu nového sebeustavení vnitřního i institučního.

Co je třeba učinit nejdříve?

Jak se potvrdilo, první kroky byly prozřetelné. Do Prahy byl bezodkladně svolán „Generální sněm“ zástupců obou stávajících evangelických církví, luterského a helvetského vyznání. Stalo se tak před Vánocemi 1918. Na sněmu došlo k rozhodnutí, že církve těchto dvou konfesí se ustaví v jednu církev. Tím se čeští evangelíci nevytrhli ze společenství světové reformace, ale naplnili povinnost i touhu po jednotě s těmi, kteří jsou si nejbližší. Usnesli se na společném věroučném základě. V té věci došlo k znamenitému počínu: rozšířili počet konfesí, k nimž se doposud směli hlásit, o dvě další, které jim byly nejbližší, protože byly dílem české reformace: bylo to Bratrské vyznání, podané r. 1535 císaři Ferdinandu I. a České vyznání, podané císaři Maxmiliánovi II. r. 1575.

Bratři vyslaní ke králi Ferdinandovi I. s Bratrskou konfesí prý složili při této příležitosti píseň Ve jméno Krista doufáme (č. 244 Ev. zpěvníku). Z ní aspoň několik vět:

Ve jméno Krista doufáme, neb v něm své spasení máme.
Z toho nás žádný nesvede, snáz nebe, země odejde, než nás kdo z toho vyvede.

Pro něho všecko snášíme, neb slibům jeho věříme,
Že nás v ničem neopustí, pravdě své dá přece růstí, neb ona má vítěziti.

Nedbejmež na strach žádného, majíc Krista, Pána svého,
Toho přesilného krále, nevěrných zlosti namále, Pravda jeho půjde dále!

Nyní – téměř po čtyřech stech letech - čtyři konfese jako základ jedné církve! To bylo dobré rozhodnutí i vůči celé protestantské ekuméně. Posloužily evangelickým církvím a slouží podnes jako základ, z něhož lze vyjít a svobodně vést plodný rozhovor další. Nezapomeňme, že všem těmto konfesím předchází a jsou v nich také výslovně a na prvním místě uvedena všechna vyznání starokřesťanská, přijatá církví ještě jednotnou, především Apoštolské a Nikajsko-cařihradské. Ta je nikdy nepřestala spojovat i s církví římskokatolickou, a to je znamenitý trvalý předpoklad rozvíjení také katolicko - evangelického ekumenického rozhovoru a směřování k jednotě, k němuž všechny křesťany zavazuje slovo Kristovo.

Českokobratrská církev evangelická (ČCE) - na tomto jméně se delegáti na sněmu usnesli - vstupovala tedy do prostoru nových možností s výbavou, která ji orientovala, navazovala na její reformační základ, spojovala ji s bratrskými církvemi, přála rozhovoru, a byla výborným vkladem do jejího dalšího života.

Vznik Československé církve husitské

Českokobratrská evangelická církev nevstupuje otevřenými dveřmi sama. Ve stejné době, kdy se ustavuje, vzniká na netradičním základě také Československá církev husitská, svým jménem i programem jediná „národní“ církev u nás. Její věroučné zásady formuluje její první patriarcha Karel Farský také na základě reformačním. V bohoslužebné praxi ponechává husitská církev více prvků katolické liturgie než církev evangelické, a je tak bližší mnohým, kteří katolickou církev opouštějí a ocitají se v duchovní bezprizornosti. Ve středu jejího kázání zůstává evangelium. Texty z biblických evangelií nechybí při žádné bohoslužbě. V národě má velký ohlas, získává mnoho členů. Brzy staví své kostely a modlitebny v celé zemi, má své sbory i na Slovensku. Také ona se počítá, i když její historický původ je odlišný, k církvím reformačním. Na Kyjovsku má velký ohlas. Nejvíce přistupujících nebo přestupujících získává právě ona. I tato okolnost tlačí Evangelickou církev k tříbení vlastní identity. A rozšiřuje otázku po rozsahu a podstatě ekumény, která zůstává dodnes úkolem všech křesťanů, kteří vyznávají víru ve svatou církev obecnou.

Svrchovaným měřítkem díla církve pro minulost, přítomnost a budoucnost zůstává slovo z 1. listu Pavlova Korint'anům:

*Nikdo nemůže položit jiný základ než ten, který je již položen,
a to je Ježíš Kristus.
1 Kor 3,11*

Farář Josef Jadrníček, „apoštol Moravského Slovácka“.

On to byl, farář zádveřický, kdo veden vnitřním ujištěním o správnosti svého rozhodnutí zvolil za pole své působnosti zanedbanou půdu Moravského Slovácka. Je bezpečně zakotven v odkazu reformačním a své působení na Moravském Slovácku chápe jako úkol misijní. Právě ta staletá vyprahlost jako důsledek protireformace se mu stává výzvou. Což není Bohu možné, aby ji oživil svým Duchem? Ano, ti lidé, kteří třeba jen neurčitě pociťují, že jim chybí něco podstatného a nevědí, jak se v čase nabyté svobody orientovat, ti ho přitahují. Mezi nimi žijí jednotlivci, kteří vyšli z tolerančních sborů, anebo se jim někde jinde dostalo křesťanského vzdělání, ale on myslí na ty mnohé, kteří nemají žádné duchovní zakotvení, nikde nejsou opravdu doma, a hledají, kam by mohli patřit. K těm se cítí být poslán, jejich chudoba a třeba neujasněné hledání jej přímo vyzývá k práci, kterou nelze odkládat.

Brzy docházel sluchu v malých skupinách i u širší veřejnosti v celé oblasti svého působení, kterou neustále propojuje do společenství církve, k níž sám náleží a v níž je dost místa i volnosti pro přijetí nových členů. Je přitom povinna uvádět je všemi řádnými prostředky do bohatství evangelia, které se obrací ze své podstaty stejně k jednotlivci i k lidem vůbec. „Království Boží a jeho spravedlnost“ stojí nade všemi našimi zájmy, církev nesvědčí o sobě, ale o svém Pánu, který ji vede a spravuje. Na to bratr farář Jadrníček nezapomíná ani na okamžik. Nenechává se unést dobově příliš podmíněnou protiřímskou argumentací, ví, komu slouží. Tak učí i ty, k nimž přichází.

Josef Jadrníček, „apoštol Moravského Slovácka“.

Káže, přednáší, učí, vyzvedá cenu Božích přikázání v nové době, nabádá k jejich poslušnosti, neváhá ty, kteří se k církvi hlásí, napomínat. Váží si každého jednotlivého člověka, nedává přednost výše postaveným, vede k jednotě, vstupuje do domů, kam byl pozván, vytváří malé „hloučky“, které miluje a uvádí do širšího společenství církve. Sám přitom odešel ze Zádveřic do středu oblasti, Uherského Hradiště, kde ho nečeká žádná fara ani modlitebna, jen provizorní bydlení. Ani psací stroj neměl, a přece svým dokonale čitelným krásným písmem vyřizoval všechno včas. O autu se mu ani nesnilo, na kole nejezdil, a jako dopravní prostředek mu zbýval ponejvíc vlak. Čekací doby vyplnil návštěvami nebo přípravami, dbal však i na nezbytný odpočinek.

Jistě nás napadá: Jak to mohl všechno zvládnout?

Uměl svou práci výborně organizovat, byl přesný a dochvilný, ale snad především: na všech místech svého působení hledal a nalézal ochotné spolupracovníky k dílu „na vinici Páně“. Toto slovo dobře vystihuje vnitřní vzpruhu jejich společného úsilí. Ve všeobecném nadšení z nabyté svobody pamatovali, k jaké službě jsou povoláni. Konali ji jako službu vzácnou a odměnou jim byla radost, zvláště když práce jejich působením přibývalo. Byli to laici, mnozí z nich - a nejen učitelé - způsobilí ke službě kazatelské a ke křesťanskému vyučování. Nebál se jim svěřit tyto služby, věděl, že laická služba se může i má lišit od způsobu teologicky vyškolených správců sboru. Po nedlouhé době dostal pomocníky k duchovní službě vzdělané, diakony - absolventy misijní školy v Olomouci. Vážil si jich a oni vzpomínali, jak jim praxe u bratra faráře byla k dobrému. Na své pomocníky nezapomínal ani když vstoupili do samostatné práce v zahraničních českých sborech, k níž byli určeni. Jedním z nich byl i můj tatínek. V naší rodině se připomíná jeho návštěva v Boratíně na tehdy polské Volyni, prvním samostatném působišti mého otce.

Zakusila jsem práci pana faráře Jadrníčka na sobě samé, když se naše rodina přestěhovala ve čtvrtém roce války z Myslibořic, kde můj tatínek po ukončení desetileté mise na Volyni pracoval, do Uherského Hradiště, a stal se tak (již jako otec čtyř dětí) na dobu dvou let - do konce druhé světové války - po druhé jeho spolupracovníkem. Dojížděli jsme s bratrem Milanem do gymnázia v Uherském Brodě - v Uh. Hradišti bylo totiž gymnázium na rozkaz německých úřadů zavřeno – a my jsme se tedy zúčastnili vyučování náboženství v Uherském Brodě. Bratr farář měl do detailů promyšlený plán uvedení do celku Písma svatého s vzhledem do většiny jeho knih, i do podstaty reformačního učení na základě Heidelberského katechismu. Myslím, že nikdo z tehdejších žáků na toto vyučování nezapomněl. Nejen že jsme se mnoho naučili, způsob jeho výuky vnukal nadto jistotu o svrchovanosti Božího soudu nade vším svévolným lidským jednáním a o neochvějně přítomnosti Boží pravdy ve světě, která nade vším zlem zvítězí. Vedl nás nenásilně – vnitřní přesvědčivostí důkazů z Písma – k vlastní odpovědnosti za přijaté světlo a předával svědectví o jistotě, která nás drží za všech okolností.

Když jsem o tom mluvila s jednou svou vrstevnicí na Vysočině, potvrzovala mi podobnou zkušenost, kterou měla ze svého sboru – Hradiště u Nasavrku, a řekla: „Jestli o tom budeš do Vašeho sborníku psát, napiš tam, prosím tě, otázku č. 1. Heidelberského katechismu. Já vím, co pro mě a nás všechny celý život znamenala, a teď mám strach, že naše děti takovou pomoc v životě nemají.“

Ráda to tedy učiním. A na pana faráře Jadrníčka přitom vděčně vzpomenu.

Ráda jsem také, teprve dvanáctiletá, o prázdninách vklouzla občas do malého sálu hradištské modlitebny, tehdy již stála, do hodin příprav jeho konfirmandů. Svolával je totiž na závěr pravidelného cvičení k několikadennímu opakování a intenzivní přípravě na vlastní konfirmační akt. Když jsem se tam octla po prvé, sepisovali konfirmandi, co si zapamatovali z evangelia Markova. Pan farář je s nimi nepochybně předtím důkladně probral. Psali všichni pilně, nezdálo se, že by jim to dělalo zvláštní potíže.

Tím se dostáváme blíže také k příběhu českobratrského evangelického sboru v Kyjově. V době, do níž patří moje vzpomínka, měl kyjovský sbor již 15 let vlastní modlitebnu, a jako skoro ještě dětský host jsem se o jedné únorové sněhem zasypané neděli do kyjovského sboru z Uherského Hradiště vypravila. Přiznávám, že na mě udělal velký dojem, i když jsem netušila, že u harmonia sedí můj budoucí muž, a já se svou rodinou v Kyjově strávím nejdelší část svého života.

V dalším vyprávění o kyjovském sboru o bratru faráři Jadrníčkovi ještě uslyšíme. Tuto kapitolku ukončím k potěšení někdejších i dnešních konfirmandů 1. otázkou Heidelberského katechismu:

Co jest tvým jediným potěšením v životě i v smrti?

Mým jediným potěšením v životě i v smrti jest, že nejsem sám svůj (sama svá), ale svého věrného Spasitele Ježíše Krista, který svou drahou krví za všechny mé hříchy dokonale zaplatil, mne ze vší moci zla vykoupil a tak mne ochraňuje, že bez vůle Otce mého nebeského ani vlásek z mé hlavy spadnutí nemůže, nýbrž všechno mně musí ke spasení napomáhati. Proto ujišťuje mne Duchem svým svatým o životě věčném a dává mi srdce k tomu ochotné a hotové, abych nadále byl(a) jemu živ(a).

1. Kor. 6, 19.20; 1. Jan 1, 7; Řím 8, 28; Řím 8, 16

Jak vznikal evangelický sbor v Kyjově

V předchozí kapitole vstoupil do našeho zorného pole bratr farář Jadrníček. Nyní jej budeme sledovat v jeho zakladatelské práci podle zápisů ve sborové kronice, kterou vede do roku 1923 sestra Anna Flemrová, další rok bratr Emil Cejp a od r. 1925 do šedesátých let bratr Jan Višek. Doba přímého působení bratra faráře Jadrníčka končí ovšem zvolením prvního faráře sboru, jímž se stal jeho vikář Emil Ženatý.

Počátky sboru jsem poznala také v hojném vzpomínání matky mého muže Marie Cejpové a po příchodu naší rodiny do Kyjova v r. 1957 z vyprávění starších členů sboru, kteří již vesměs nejsou mezi živými. Jako členka staršovstva jsem často nahlížela do sborových dokumentů a na dalších událostech se sama podílela.

První jasný impuls k činnosti, která vedla k založení sboru, vyšel zvenčí. V únoru 1921 proběhlo u nás první sčítání lidu s kolonkou náboženské příslušnosti. A tu vyšlo najevo, že mnoho lidí opouští církev římskokatolickou, aniž vědí, kam patří nebo by patřit chtěli. Dochází ke zmatku o jiných možnostech. Vystupující se otcnou mezi občany „bez vyznání“ anebo se stávají členy stále ještě působící Volné myšlenky. Malé společenství „svobodné“ („reformované“) církve, které jsem již zmínila, se schází v domě bratra Běťáka, obchodníka dřevem. Toto společenství neotvírá dveře těm, kteří nevědí, komu uvěřili, a neradi by si dali líbit povinnou kázeň. Se svým pozváním vystupuje na veřejnost, jak jsem již uvedla, Československá církev husitská. Tak tomu bylo i v Kyjově. Polemickým způsobem diskutují ve veřejném klání vedle kněží husitské církve také řečníci z řad evangelických farářů a jejich oponenti, kněží církve římskokatolické. Podle záznamů sborové kroniky je diskuze vedena oboustranně velmi ostře a sebevědomě. To ovšem kalí úspěch strany protikatolické.

Tolik jako nástin tehdejší atmosféry.

Sborový výlet do Klobouk (zcela vpravo učitel Lukl)

Z iniciativy dvou laiků, lékárníka Mgr. Rudolfa Svobody a soudního oficiála Richarda Darmopila, členů Českobratrské církve evangelické, byly zahájeny v malém sále Občanské záložny pravidelné čtvrtěční informační večery. Výborně kvalifikovaným a velmi vítaným informujícím se stal farář Jadrníček. Účastníci seděli za dlouhým stolem,

sestaveným sražením stolků malých, a přednášející způsobem klidným a věcným vysvětloval rozdíly mezi církví římskokatolickou a evangelickou, mluví o příčinách reformačního hnutí za obrodu a po nápravě volající středověké církve, informuje o bohaté reformační minulosti Jižní Moravy a průběhu její rekatolizace. Setkává se s velkým zájmem a u některých účastníků se zjevnou touhou po připojení k církvi. V tomto prostředí poněkud vzniká jádro budoucího sboru. „Informační večírky“ se postupně stávají biblickými hodinami. Přednáškami se však k veřejnosti far. Jadrníček a řada pozvaných hostů obracet nepřestává.

O něco málo později – v říjnu 1921 – vidíme tvořící se skupinu kyjovské kazatelské stanice s četnými účastníky z města na klidnějším místě – v kreslirně dívčí školy. Zde se dějí věci příslušící již k členství v evangelické církvi. Koná se první křest (Věry Víškové) a první svatba (Anny Flemrové a Bohumila Koláčka).

1. listopadu vykonává bratr farář Jadrníček první pohřeb - dítěte mladých slovenských rodičů, kteří čekali ve zdravotní stanici ve Svatobořicích na osvědčení před odjezdem do Ameriky. V ranních hodinách doprovází rakvičku na místní hřbitov ti, kteří se k ev. církvi již přihlásili, i mnoho lidí z města. Způsob kázání a úkonů evangelické církve budí podiv a sympatie, zejména prostotou a případností proneseného slova kazatelova.

Tak se připravuje cesta k založení kazatelské stanice. Stává se jí tři roky po zrodu Českobratrské církve evangelické.

Ustavení kazatelské stanice 6. listopadu 1921

V tento den volí 24 bratří a sester s právem volebním 10 členů svého prvního „výboru“, základ pozdějšího presbyterstva. V aktu volby vidíme jeden ze základních principů evangelického sboru v praxi.

K tomu několik slov k orientaci: Českobratrská církev evangelická stojí na presbyterně – synodním zřízení. Presbyteri – jinak „starší“ - jsou voleni členy sboru, kteří mají hlasovné právo. Celá církev jako úhrn všech jejích sborů se územně a správně člení v senioráty, nejvyšším správním orgánem je synod, který tvoří delegáti všech seniorátů, seniorát tvoří skupina sborů. Sbor se zvoleným staršovstvem a ordinovaným kazatelem je základní jednotkou církve. Všechny funkce jsou omezeny stanoveným volebním obdobím, žádná není z principu doživotní. Synod volí nejvyšší zastupitelský orgán – synodní radu se synodním seniorem a synodním kurátorem v čele. O všech otázkách víry a života v církvi se jedná společně, rozhodování se děje hlasováním, tedy způsobem demokratickým. Tolik alespoň nejstručněji o struktuře presbyterně-synodního zřízení.

Nová kazatelská stanice je první rok přiřazena ke Kloboukám, od r. 1922 k Uherskému Hradišti. Pohlédněme nyní na tabulku jmen a občanského zaměstnání prvních kyjovských presbyterů:

František Velímský	kovář ve sklárně v Kyjově
Josef Gattermayer	velkoobchodník v Kyjově
Jan Víšek	maloobchodník v Kyjově
Bohumil Barák	učitel chlapecké školy v Kyjově
Anna Odstrčilová	manželka řed. kelč. statků v Kelčanech
Rudolf Svoboda	magistr farmacie a vinař
Františka Doubravová	vdova
Matylda Svobodníková	žena krejčího
Marie Urcová	tovární dělnice
Richard Darmopil	úředník soudu v Kyjově

Na první pohled vidíme poměrně vyrovnané zastoupení mužů a žen.

Sociální postavení zvolených odpovídá spektru společenského a sociálního postavení těch, které mají zastupovat. Vidíme také, že apoštolský vzor nelze napodobit automaticky. V rané (apoštolské) církvi neslyšíme např. o volbě žen ani o synodním zřízení. Ve volbě se projevují prvky společné se zásadami demokracie. K budování sborů je třeba přičinit samostatné kroky v dobré naději, že z Ducha, který činí nové věci. Prosby o dar Ducha a jeho vedení provázejí všechna jednání a rozhodování v církvi i sboru. S radostí mohu říci, že při zrodu kyjovského sboru tomu tak bylo.

Předsedou staršovstva se stal br. Richard Darmopil, který se dobře vyznal ve věcech správních i právních. Byl také velkým zastáncem a rádcem sociálně slabších členů sboru a všech, kteří se octli v jakékoliv nouzi.

Místopředsedou výboru kazatelské stanice byl kovář br. František Velímský, původně katolík, který prošel katechezí superintendenta Dra Ferdinanda Císaře, faráře sboru v Kloboukách. Bratr Velímský byl světlou postavou počátečního období sboru a nejčastějším předčítatelem kázání. Podle pamětníků kázání nastudoval z postily, a pak je přednášel z paměti. O něm nejlépe vypoví příspěvek ve sborníku z pera jeho pravnučky.

Jednatelem byl zvolen br. Jan Víšek, původem také katolík, který prokázal sboru dlouholeté služby jako předčítatel kázání, kronikář, který zachovával přesné statistické údaje o všem, co se ve sboru dělo, věrný čtenář bible a s celou svou rodinou účastník sborového života. Řadu let také kurátor sboru.

Lékárník br. Rudolf Svoboda, později obchodník vínem, byl velkorysým pokladníkem sboru, v tzv. „obětavosti“ členů, to jest finančním přispívání na potřeby sboru i platy jeho duchovních správců předcházel vlastním příkladem. Všichni jmenovaní byli zároveň činní v občanské veřejnosti i její reprezentaci, někteří jako členové městské rady a třeba i pol. stran, soc. demokratické nebo nár. sociální. Bránili klerikalismu, na toto téma sepsal br. far. Jadrníček informační brožuru doporučenou všem členům církve i občanstvu.

O mimořádné aktivitě sestry Odstrčilové ještě uslyšíme. O dalších zvolených vím jen málo, sympatie však budí jejich nemajetnost. Ze zpráv z první doby je zřejmé, že členy církve se stali ponejvíc lidé skrovného sociálního standardu a nechyběli ani původem nebo okolnostmi docela chudí. Kronikářka Anna Flemrová míní, že takových bylo většina, podle ní 90%. Od samého začátku patří ke sboru také několik členů majetnějších, ochotných přispěvatelů a dárců. To podstatně přispělo k uskutečnění touhy po „vlastním místečku k modlitbám a ponaučování vhodnému“.

Členů sboru pozvolna, ale pravidelně přibývá. Přijímání bývají v místnostech k jiným účelům sloužících, v malém i velkém sále Záložny, v kině Sokolovny, v kreslírně dívčí školy. Ve škole a v Sokolovně mohou užívat k doprovodu písni harmonia, které patří majiteli budovy. Brzy se najdou varhanice, s. Luzarová, učitelka, nebo dcera bratra Darmopila, anebo některý z učitelů. Někdy se v místnostech, kde se ráno konají bohoslužby, pořádají v předvečer zábavné programy, třeba taneční, místnost pak ráno není ještě vyvětraná, a účastníci shromáždění pocítují, že jsou tu pouze trpěni. Ale scházejí se vytrvale, rozhodně nechtějí čekat. Novým členům se dostává předtím jakéhosi věroučného minima, které ve čtyři otázky shrnulo staršovstvo uhersko-hradištského sboru. Jeho obsah je v podstatě Apoštolské vyznání víry, přijímaným členům přístupněji vyjádřené.

Bratr farář velmi dbá na to, aby se počet přibylých členů nestal kritériem úspěchu práce, neúnavně vyučuje pravidlům víry a života a s dobou přijetí nespíchá. Zato někteří nemocní po členství v církvi toužící lidé jsou přijímáni i doma na lůžku za účasti členů rodiny a nejbližších přátel.

Čas bohoslužeb i biblických hodin se často měnívá podle okolností, např. podle možností bratra faráře, který se stará o několik dalších vznikajících kazatelských stanic a káže většinou čtyřikrát za neděli. Musí se také přizpůsobit jízděmu řádu, a tak počátek

bohoslužeb kolísá mezi půl osmou ráno (br. farář je namísto již o hodinu dříve) až půl osmou večer. Domů se dostává nejednou až k půlnoci. Účast však neklesá, naopak. Rostoucí kyjovský hlouček prožívá čas první lásky, která se ničeho neleká a překážky jsou jí výzvou.

Sestra Odstrčilová si bere za svou starost a péči o děti, získává prostředky na podporu dětí z chudých rodin, připravuje se všemi vánoční program, který v dětech vzbuzuje nadšení, učí je písničkami, dětskému srdci blízkým. Od počátku je vánoční slavnostka doplněna sladkou nadílkou a každé dítě si nese domů vlastní voňavou vánočku. Nadílka věcí potřebných pro chudé rodiny probíhá neveřejně již před slavností. To je jen jeden příklad krásné vzájemnosti všech bratří a sester. V létě tráví občas v Kyjově část své dovolené far. Adolf Novotný (autor našeho prvního biblického slovníku) s manželkou a věnují se dětem, učí je písničkami, vyprávějí jim, jsou krásně s nimi.

Br. Darmopil se stará, aby nikdo nezůstal v nouzi bez rady a účinné pomoci, zejména vdovy a sirotci. Jsou případy, že pomáhá najít vhodný sirotčinec pro dítě, jehož ovdovělá matka nestačí na obživu svých dětí. Na finanční podporu takových se bezodkladně konají sbírky.

Finanční aktivity sboru jsou vůbec úžasnou kapitolou. Přispívá se např. byť skromně, přímo sborům, které staví své modlitebny, a přispívá se vydatně také na Jeronymovu Jednotu, fond určený ke stavbě církevních budov, který dodnes plní svou funkci. Tak proudí živé spojení mezi vznikajícím sborem a celou církví. 19 členů sboru se zavazuje k pravidelnému ročnímu příspěvku na sociální ústavy v Myslibořicích, udržované výhradně z příspěvků církve. Kazatelská stanice plní své finanční závazky vůči mateřskému sboru v Uherském Hradišti. Úhradu za 3 děti umístěné v dětských ústavech bere na sebe rovněž sbor. Přispívání nejchudším pokračuje. Ti však také přispívají, byť malým penízem. Pro ně to jistě znamená nějaké sousto nebo drobnost si odeprít. Jejich peníz ostatní přijímají jako šart chudé vdovy (Marek 12, 41- 44). Peníze živě cirkulují, žádná prosba není oslyšena, nikdo se tím nestává chudší, krásné hospodaření! Členové sboru přispívají na misi, na hladovici v Rusku, nechťejí myslet jen sami na sebe. Ale něco pro sebe přece chtějí: To „místečko modlitebné“.

Věra Ševčíková: František Velímský, spoluzakladatel sboru

Kdykoliv otvíráme starou rodinnou Bibli, padne můj zrak na věnování, které je vepsáno na první stránce:

Jednota Písmáků v Československu
Ti odevzdává za Tvoji lásku
k Písmu svatému tuto Bibli svatou
jako dar amerických, Bohu známých dobrodinců.
Vyslovuje při tom jejich srdečné přání,
aby čtením a rozjímáním jejího Slova
Duch svatý svojí mocí posiloval každodenně Tvoji duši
v boji života na cestě k Otci nebeskému.

Bratru Frant. Velímskému

Léta Páně 1930

Já sama jsem svého pradědečka osobně nepoznala, protože jsem se narodila asi dva roky po jeho smrti. Ale že byl pro celou rodinu osobním příkladem a přirozenou autoritou, jsem poznala z častého vyprávění a vzpomínek své babičky Víškové.

Pan František Velímský se přistěhoval se svou rodinou do Kyjova z Kašnice – obce u Klobouk u Brna, která vznikla v 17. století usazením českých evangelických exulantů na Moravě, a sám prý říkával, že jeho předkové pocházeli z Velimi v Čechách, a proto prý Velímští.

Pradědeček byl obyčejný člověk a pracoval v Kyjově ve sklárně jako kovář, vyšší vzdělání neměl, ale byl to takový písmák, hluboce oddaný Bohu. Babička vzpomínala na neděle v kruhu rodinném, které se opravdu světily jako „den Páně“. Doma se v ten den nesmělo nic dělat – dědeček by prý ani dopis (kdyby přišel) neotevřel. Všechno muselo být nachystáno předem v sobotu. Ráno se vstávalo časně za úsvitu a celá rodina vyrážela na bohoslužby do kostela do svého domovského sboru v Kloboukách u Brna. V dnešní době motorových vozidel nepředstavitelná věc! Asi pět hodin pěšky po lních cestách a po bohoslužbách stejnými cestami zpět. Domů se vraceli odpoledne.

Když mu umřela první žena a katolický kněz ji v Kyjově odmítl pohřbít, vezli ji na žebříňáku až do Klobouk a pochovali ji tam.

Byl spoluzakladatelem kyjovského sboru a v jeho počátcích býval členem staršovstva. Míval čtené služby Boží. Měl je ale tak dobře připravené, že je málokdy četl, hřímal z kazatelny a svým pronikavým zrakem napomínal všechny přítomné.

Když děda Víšek přišel do rodiny požádat o babiččinu ruku, sdělil mu praděda, že mu ji nemůže dát za ženu, protože je katolík, a ona si musí vzít evangelíka. A tak se děda rozhodl, že přestoupí na evangelickou víru i přes nesouhlas své rodiny – jen aby dostal babičku za ženu. Později i on se stal členem staršovstva, dokonce i kurátorem sboru. Vychovali spolu s babičkou pět dětí a v kyjovském sboru spolu strávili hezkou řádku let.

O tom, že byl praděda Velímský člověk skutečně charakterní, svědčí i skutečnost, že v době druhé světové války poskytl úkryt anglickému parašutistovi Oldřichu Pechalovi, synovi vřesovického hajného. Ukryval jej několik dní ve svém domku v Kyjově v Brandlově ulici poté, co jej několik rodin odmítlo přijmout, přestože věděl, že jej to může stát život.

Člověk věrný ve víře v Boha, věrný svým morálním zásadám – takový byl můj praděda. Určitě příklad hodný následování. Čest jeho památce.

*Podle vyprávění své babičky Víškové
zapsala Věra Ševčíková, pravnučka*

Stavba modlitebny

Stavební fond určený ke stavbě modlitebny byl založen hned na první výborové schůzi kazatelské stanice. Prvním vkladem fondu u Občanské záložny je 1000,- Kčs, dar to Dr. Ferdinanda Císaře z Klobouk, zvětšený stávajícím jměním kaz. stanice na 1164,- Kčs. Malý začátek, touha a odhodlání veliké. Vlastní iniciátorkou založení stavebního fondu a také velkou dárkyní byla již zmíněná Marie Odstrčilová. Přitom neustává v organizování všestranné pomoci všem slabým a potřebným členům kazatelské stanice, lidem starým i dětem.

V říjnu 1924 obnáší fond 12.330 Kč. Uvažuje se o zahájení stavby. Synodní rada, jejíhož schválení je třeba, však radí nepouštět se do díla, dokud nebude shromážděno 50% předpokládaných nákladů. Jejich předběžný odhad činí 129.000 Kč. Farář Jadrníček je odvážnější: „Začněte, až budete mít pohromadě 40%!“ Bratr Odstrčil radil pokyn synodní rady dodržet. Ale byl staršovstvem přehlasován. Traduje se, že reagoval slovy: „Dobře, přehlasovali jste mě. Já zato uhradím celé vnitřní zařízení. A nešetřete mě!“ To také dodržel, a daroval 34.000 Kč, celou k tomu účelu potřebnou částku.

O jeho ženě však již neuslyšíme. Zemřela čtyři roky před otevřením modlitebny. Její jméno a její iniciativu připomínala ještě v šedesátých letech žulová destička, umístěná na pravé boční stěně modlitebny.

Další běh událostí má příznivý spád. Synodní rada stavbu schvaluje a chápe ji jako podporu evangelizační práce v Kyjově. Podobně i seniorát, a přispívá rovným tisícem korun. Příspěvky se sbíhají ze všech stran, od vlastních členů, hostů, i zahraničních, (zvláště ochotným dárcem nejen pro Kyjov byl farář presbyterní církve v Pittsburku Dr. Václav Losa), přispívají finanční ústavy, které podporují stavby sloužící kulturním účelům, přátelé z řad církve i občané města. Sestry ze sboru připraví v dívčí škole bazar ručních prací a jiných předmětů vlastního umu a výnos ve prospěch fondu činí 4000,- Kč. Takovou akci za nějaký čas opět s úspěchem zopakují.

Je vyhlédnuto místo – z několika možných je zvolen levnější pozemek stavitele Rusňáka, který pak povede stavební práce. Architektonický návrh vytvoří brněnský architekt - Josef Polášek, rodem z Boršova, významný zástupce funkcionalismu. Stavební fond vzrůstá, někdy poskočí vydatným darem. Přesto je modlitebna především dílem sboru (až do roku 1933 kazatelské stanice), jak stálým finančním přispíváním jeho členů, především pak tím, že mu dává smysl faktem a způsobem své existence. Kazatelská stanice Kyjov má v té době 171 členů.

Stavba byla zahájena v časném jaru 1927, odevzdání svému účelu stanoveno na 25. 11. 1928. K datu 10. výročí svobody národní měla být modlitebna výrazem vděčnosti za samostatný demokratický stát a touhy po prohloubení svobody „vnitřní, rozumové a mravní“ s cílem svobody synů a dcer Božích. Té nelze dojít z vlastních sil, ale jen z moci Ducha Božího, dárce a strážce lidské svobody. To se v řeči sboru stále ozývá.

Stavba modlitebny, 1927

Termín stavby, velmi těsný, byl dodržen. Vlastní život sboru přitom neupadal, právě naopak. Všechna dosavadní shromáždění se konala pravidelně, každý týden konané biblické hodiny byly hojně navštěvovány, neutuchal ani zájem o přednášky pro veřejnost, byli zváni a přicházeli četní hosté, kteří objasňovali obsah víry a její účinnosti ve všech oblastech života. Mládež se vzdělávala, každý rok bylo několik confirmovaných, děti jsou vyučovány náboženství v několika školách, kazatelská stanice má již velmi oblíbenou, i nečleny církve vyhledávanou nedělní školu.

Nic podstatného se neodkládá. Nedělní škola se schází po bohoslužbách, zprvu v čerstvě postaveném domku manželů Cejpových, oni jsou také vyučujícími. Drží se v biblickém vyprávění programu doporučeného v celé církvi, zpívají s dětmi za doprovodu harmonia nebo houslí písně ze zpěvníčku pro ně určeného, děti chodí rády, přivádějí i své kamarády a často se zdrží až do poledne. Bývá jich třicet i více.

V této době má sbor znamenitou pomoc v učitelích, kteří do sboru patří. Někteří z nich jsou vzděláni na církevním učitelském ústavě v Čáslavi také v přípravě a vedení bohoslužeb. Pracují s velkým vnitřním zaujetím. Jejich práci připomene zvláštní odstavec. Zatím aspoň jejich jména: br. uč. Frant. Lukl, Frant. Adamec, zmíněný již Emil Cejp, Bohumil Barák, prof. Pavel Švanda. Tak sbor šťastně obstál i po dobu tří měsíců, na které se musel br.f. Jadrníček pro akutní vyčerpání své práci vzdálit a podrobit se léčení.

Z několika štůsků dochovaných laických kázání jsem pro tento sborník vybrala obsažný výběr z kázání br. učitele Františka Lukla. Zapůjčila mi je jeho dcera Naděje Luklová, která ve vysokém věku žije v našem městě v Domově důchodců. Ona mi vyprávěla o svém otci i o svém dětství a mládí, k němuž patřil život ve sboru spolu s rodiči. Velmi nás těší, že můžeme z jejich vzpomínek čerpat.

Vraťme se ke vzniku sboru. Misijní práce přináší ovoce i ve Bzenci a Veselí nad Mor. a zasahuje venkov, jednotliví členové i rodiny jsou rozptýleni v širokém okolí. Při díle

je horlivost vedená láskou, ochotou a radostí ze společenství. Přesto staršovstvo rozesílá všem členům dopis, jímž je k věrnosti a opravdovosti napomíná.

Jak se přitom daří stavbě? Nepochybně docela hladce. Stavební místo je bývalé smetiště, a ukazuje se, že základ není dost pevný. Proto se základy prohlubují, nevhodná část materiálu se vyváží, musí být dokonce rozkopána a znovu položena již hotová xyloolitová podlaha velkého sálu. Někdy se pohybuje na staveništi málem celé staršovstvo ve starostlivých poradách. Ale stavba se nezpožďuje.

Původní návrh architektů zcela odpovídá zásadám funkcionalismu. Velký sál, jak se mu říká, má jednoduché, dokonale vyvážené proporce, na obou bočních stěnách po čtyřech vysokých oknech s třemi řadami tabulí nad sebou, okna tvoří výrazný pravouhlý celek, spojují ideálně prostor vnitřní a venkovní. Ve zvýšeném výklenku čelní stěny stojí „stůl Páně“, který je současně kazatelnou, na stole leží Bible Kralická. Kazatelský pultík přibyl až později. Také dva nápisy - biblické verše – jeden nad kazatelským stupněm, druhý na protilehlé stěně nad vstupem do malého sálu, tam byly vepsány až později po malování podle návrhu architekta Bareše. Po všech třech stěnách výklenku jsou lavice pro presbytery.

Zcela bez symbolů však modlitebna není. Našly jako barevná mozaika místo ve dvou kruhových okénkách čelní a zadní stěny. Nad kazatelským výklenkem Bible a klasy - symbol chleba duchovního a vezdejšího, na stěně protilehlé kalich a vinná réva s plody - symbol radosti společenství církve, směřující ke království Božímu. Tak jim lze rozumět. Dárce byl bratr Gattermayer. Později byla okénka poškozena hozenými kameny, byla však v plné kráse obnovena a těší nás doposud.

Hudební nástroj – harmonium – stálo vzadu za desíti řadami desetimístných strohých, ale docela pohodlných lavic. Pozdější větší dvoumanuálové harmonium přemístil tehdejší varhaník, bratr Bohumil Šiška, dopředu.

Dnes stojí právě tam krásné malé varhany se čtyřmi rejstříky a zavěšeným pedálem, dar německého ev. sboru v Dessau, značky Sauer. Pracovníci této firmy nástroj instalovali a uvedení k jejich radostné službě byli přítomni i zástupci sboru v Dessau. Nástroj byl původně určen pro malý sál Horního sboru ve Vsetíně, který se jej z vlastní iniciativy vzdal ve prospěch Kyjova, protože v kostele velké varhany měli a pro svůj sál se spokojili naším dosavadním harmoniem. Svou velkorysostí tak přispěli nejen ke vzhledu interiéru modlitebny, ale především k rozšíření hudebních možností našeho programu, kterých sbor neprodleně začal využívat. Přitom nemohu nezapomenout velkého podílu manželů Magdaleny a Jana Horkých, kteří se stali aktéry a průvodci celé řady hudebních nešpor v době adventní i velikonoční. Ale to předbíháme. Zatím není stavba ještě dokončena.

Změna ve stavebním plánu, k níž se pojí smutná vzpomínka

Již v průběhu stavby došlo oproti původnímu návrhu na jednu změnu. Na prosbu staršovstva dovolil architekt protažení malé místnůstky pro potřeby kazatele, jakési zákristie, která uzavírala frontální stěnu napravo od prosklených vchodových dveří. Vznikla místnost o dvojnásobné kubatuře, která z čelní fronty vybíhala směrem k ulici, tak jak je tomu dodnes. Člen sboru bratr Uruba se totiž na staršovstvo obrátil s prosbou, aby touto úpravou vznikl byteček o dvou čtvercových místnůstkách, kam by se v akutní bytové nouzi uchýlila jejich rodina s třemi dcerami. Oni by pak za to na sebe vzali všechny kostelnické služby. Ty byly nemalé, v obou sálech se totiž topilo ve velkých uhelných kamnech, v zimě se zatápělo již večer nebo velmi časně ráno, vysoká okna se nemyla snadno, ale vždy se třpytila, k údržbě patřily i chodníky a dvůr. Matka mého muže často zmiňovala, jak vzorně a rádi vykonávali Urubovi svou službu.

Nová modlitebna

Stalo se však, že starší, pak i prostřední z jejich dospělých dcer onemocněla tuberkulózou, a obě zemřely. Staršovstvo napomohlo již jen záchraně poslední z dcer, Boženy, která opustila Kyjov a žila po nějakou dobu v rodině svých příbuzných Uhrových ve Valašském Meziříčí. Do Kyjova se později vrátila a bydlela jako provdaná Bartošová se svou rodinou v malém domku v Čelakovského ulici. Tam se narodil Ctimír Bartoš, na nějž vzpomíná ve svém příspěvku Eliška Vlasáková, i jeho sestra Eva, která se po Mirkově přesídlení do Zlína starala o knihovnu i děti. Přes tragédie, které rodinu potkaly, byli všichni tři – matka a její děti – (jejich otec totiž brzy zemřel) - do sborové půdy takřka vrostlí a měli sbor za svůj milovaný domov.

Vraťme se ale ke stavbě. Ta byla ke stanovenému datu hotova k otevření. Již během stavění se na pomocných pracích, zvláště pak dokončovacích, podílel každý, kdo jen mohl, až do posledního týdne, ba dne.

Jak tomu bylo s investicemi? Oproti původnímu rozpočtu se zvýšily. Až doposud činily náklady 207.000 Kč, zbýval dluh 55.000 Kč. Toho se již nikdo neobával, zato radost z místa ke zvěstování a slyšení evangelia byla veliká.

Slavnost otevření modlitebny 25. 12. 1928

Nadešel den díkůvzdání. Odevzdání budovy jejímu účelu se dalo za „obrovské“ – tak kronikář – účasti členů a přátel sboru, hostů domácích i z ciziny a občanské veřejnosti. Před budovou zpívá čtyřhlasý sbor píseň „Ó víro otců, pod prapor“ a dvanáctiletá dívka Alice Svobodová přednáší dlouhou báseň siónského básníka G.A. Molnára pro tuto příležitost složenou. Zaznívá v ní hrdé přihlášení k dědictví reformačních otců a odhodlání v něm pokračovat. Poslední sloka zní:

Stůj tvůj svícen pevně v kraji smrti stínu,
Do temnoty vůkol světlo svoje nes!

Ze mdlob snaž se budit srdce spících synů!
Ožijí – toť o nich vůle Boží, věz!
Vrátí se i Kyjov jednou k Hospodinu.
A v něm jako včera Kristus bude dnes.

Nato odevzdává recitátorka klíč synodnímu seniorovi Dru Josefu Součkovi, který budovu otevírá, a shromáždění zpívá první píseň uvnitř bohoslužebného stánku:

Věčný Bože, silný v boji,
jak jsou příbytkové tvoji
rozkošní a nejmilostnější.
A proto touží má duše
po tvých síňcích v každém čase,
ó Pane nejžádostivější,
duch i tělo mé k živému
k Tobě plésá, Bohu svému.
Žalm 84

První kázání na půdě modlitebny pronesl Jan Odstrčil, farář klobouckého sboru, k němuž byla kyjovská kazatelská stanice původně přiřazena. Ke cti slavnostního kazatele stejně jako všech pozdějších buď řečeno, že vedli od planého sebevědomí k pokornému vědomí, že Nejvyšší nebydlí v příbytecích lidskou rukou zbudovaných a není mu třeba jiných obětí, než takových, jaké se kladou na oltář poslušného, Bohu oddaného srdce: modlitby a ovoce skutků lásky ku prospěchu našich bližních. Cokoliv děláme, necht' slouží Království Božímu, které je třeba hledat na každý den a v každé věci. A vše číňme s díkyvdáním, Bohu ke cti a chvále. To zde znělo několikanásobnou ozvěnou, i když zmíněné již nápisy, které k tomu zvaly, byly na zdi vepsány podle návrhu architekta Bareše až po malování sálu v r. 1932. Při dalších vnitřních úpravách vzaly za své, a já patřím k těm, kterým tam chybí. Připomeňme si je. Ve výklenku nad kazatelnou stálo:

*Hleďte nejprv království Božího a spravedlnosti jeho,
a toto vše bude vám přidáno. Matouš 6, 33*

a nad vchodem dveří z modlitebny do malého sálu:

*Dobrořeč duše má Hospodinu
a nezapomínej se na všechna dobrodíní jeho. Ž 103,2*

Na slavnost otevření modlitebny snad všichni účastníci rádi vzpomínali do všech podrobností. Od matky svého muže jsem slyšela také o vydařeném pohoštění, které se podávalo v malém sále a vyklizeném, vybiléném a vyzdobeném sklepním prostoru. A navíc i v domě, kde se scházela nedělní škola, bylo to jen přes ulici. Za přípravu pokrmů sloužil prostor pod malým sálem. Teď si sestry libovaly, že ty místnosti díky stavebním komplikacím vůbec vznikly. Vždyť zatím neexistovala žádná fara ani byt pro faráře, a hostitelské služby, jichž bylo mnoho, braly na sebe ochotně některé rodiny a ženy vůbec. Čtu o nich dokonce, že brzy vytvořily jakýsi sesterský odbor, který čítal přes třicet ženských ochotnic a další třicítku ochotných pomocnic. Občas k přípravě pohoštění, průběžně k všemožné pomoci potřebným.

Čas první lásky

Mluvím o sboru, který je však dosud jen kazatelskou stanicí. Ale sbor se již rodí. Prožívá čas první lásky, tak to můžeme říci. Aktivita jeho členů vzrůstá, bohoslužby se konají každou neděli, pomáhají diakoni a později vikáři bratra faráře Jadrníčka, který se řídí zásadou navštívit každé místo svého okrsku aspoň jednou měsíčně. To znamená mimo Uherské Hradiště Kyjov, Bzenec, Veselí nad Mor, Uherský Ostroh, Buchlovice, Staré Hutě, Uherský Brod, Batov.

Mnoho kazatelských služeb vykonávají laici, zvláště z řad učitelů. Ti připravují většinou kázání vlastní, jiní čtená. Mezi jmény takto sloužících je snad nejčastějším bratr František Velímský, brzy také jeho zeť bratr Jan Višek. Br. farář Jadrníček nabádá účastníky, aby si vážili stejně všech a velmi jej rmoutí, je-li účast na „čtených bohoslužbách“ menší.

Kazatelská stanice Kyjov bratru faráři věnuje k usnadnění jeho práce psací stroj.

Koloběh peněz, jak jej v dokumentech můžeme sledovat, je vůbec krásná průběžná kapitola. Snad žádný, kdo se octl v nesnázích, nezůstane bez pomoci. Občas někdo ztratí na čas zaměstnání. Někdy žitel rodiny onemocní nebo zemře. Sbor neváhá svým členům i půjčit. Přispívá dokonce přes hranice, na př. na postižené povodní ve Francii. Nebo také na výzvu synodní rady ke sbírce na německé faráře, jejichž poválečná krizová situace si toho žádá. Opakovaně na světovou misii, zvláště v Africe, kde působí český misionář br. Chleboun. Myslibořice jsou udržovány výhradně příspěvků členů církve, vydávají pravidelně zprávu o životě ústavů s dojmavým výkazem příspěvků. Početně převládají obnosy drobné, pěti- nebo desetikorunové, jistě mnohé podobné šartu chudé vdovy (Marek 12,42). Členové rodícího se sboru se rozhlížejí do více stran a živě reagují na výzvy církve ke sbírkám mimořádným i stálým. V r. 1931 – ke 150. výročí Tolerančního patentu – je vypsána „podomní“ sbírka na Toleranční fond, který má sloužit k podpoře stavby církevních budov. Není snad jediného kyjovského člena, který by nepřispěl.

Spolu se solidaritou vrůstá sbor do společenství celé církve. Jeho investice se mu brzy vracejí. Bohatně písněmi, kterým se pilně učí, počtem konfirmandů, zájmem okolí, pozvolným přibýváním členů, hosty, z nichž každý přichází s obohacujícím slovem a podnětnými zprávami. Kaz. stanice má 220 členů, z toho 114 hlasovných. Ale účast na př. na dětské vánoční slavnosti činí přes 200 osob, děti i dospělých.

To vše se děje v období vrcholící hospodářské krize, provázené velkou nezaměstnaností a všeobecnou stísněností. V r. 1931 žádá Svaz evangelických církví v Československu členské církve, aby „s největší vážností a odbornou znalostí“ spolupracovaly na nápravě, „jinak hrozí otevřený, přes hranice národů jdoucí konflikt“. Staršovstvo v Uh. Hradišti obesílá všechny fil. sbory zasvěceným vyjádřením k důvodům krize, mezi nimiž je jmenováno rostoucí sobectví obyvatelstva, nedostatečná komunikace mezi chudými a bohatými, kult peněz, lačnost zábavy a neochota pochopit vážnost „přechodné doby“, jejíž rozpory „přesahují naše chápání a síly“, žádají si však hotovosti k pomoci, kdekoliv se o ni můžeme přičinit. Sbor, úředně stále ještě budoucí, se stmeluje a početně vzrůstá.

Rok 1933 - Kyjov filiálním sborem

Ano, stal se pobočným – raději bych řekla dceřinným – sborem mateřského sboru v Uherském Hradišti. Znamená to, že je na cestě k osamostatnění. Má již své staršovstvo, kurátora - je jím v ten čas br. Richard Darmopil - a všechny náležité „funkcionáře“, to jest užitečnou dělbu práce.

Mateřskému sboru odvádí finanční příspěvek. Práce neubývá, naopak přibývá, a to je pro sbor vždy dobré znamení. Hospodářská krize jej cvičí v důvěře v milostivého Pána a věrnosti heslu hledání království Božího. Všechny potíže učí rozlišovat věci podstatné a „přidané“.

Sbor v polovině 30. let 20. století

Krize začíná polevovat, zkušenost z ní však zanechává v srdci citelnou stopu možného ohrožení. - Přicházejí opět dary na úmor dluhu, i docela nezávislé. Na hřbitově v Kostelci je na př. pohřben br. Karel Odstrčil, a jeho sestra, manželka far. Adolfa Novotného, tvůrce Biblického slovníku a celocírkevního „programátora“ práce nedělních škol, přejímá po něm placení saláru. Salár je v církvi pokládán za příspěvek povinný, výše obnosu je ovšem dobrovolná. Všichni kazatelé a učitelé sboru nabádají k vděčnosti, větší horlivosti, věrnosti základu, k němuž se členové přihlásili.

Nedělní škole se daří, manžele Cejpovy střídají podle potřeby také další učitelé povoláním - br. Frant. Adamec a br. Frant. Lukl. Bratr Lukl však umírá v květnu 1938. Zbývá tříčlenná rodina přesídlí pak do Brna. V příloze bude tomuto vzácnému muži věnována stráněčka. Jeho připomínka mezi námi ožila, když jeho téměř 80letá dcera Naděje se vrátila do Kyjova a po několika letech ve vlastním bytě se odebrala pro stáří a úbytek sil do Domova důchodců, kde se zúčastní pilně našich každotýdenních ekumenických pobožností, a ačkoliv jí ubývá zdraví a sil, přece svolává účastníky, aby nezapomněli. Rozpomíná se vděčně na své rodiče, na tatínkovo uvedení dětí do nedělní školy a sboru, na jeho všestrannou činnost učitelskou, sborovou a sociální, a přívětivost, která jej obestírala.

Takový návrat po mnohých letech je velmi milý, jako by rozsvítil okénko do počátků sboru. Jako přílohu této kapitoly uvedu širší citát z jednoho jeho kázání, které mi sestra Naděje Luklová zapůjčila a snad daruje pro sborový archiv.

Pomoc laických kazatelů byla pro chod sboru nezbytná. Ale jsou krásným svědectvím i ze samé kazatelské podstaty. Přečetla jsem řadu kázání bratra Šišky, br. Adamce, Lukla a Emila Cejpa. Autoři se ve svém podání liší, ale společný je jim autentický

vhled do každodenního života s jeho specifickými problémy a dovedou živě vnášet hledisko evangelia s jeho spravedlností a soudem do oblasti osobní, veřejné, civilní i politické. A spolu s tím vnášejí do sborové pospolitosti radu, útěchu a dobrou naději.

Br. farář Jadrníček je zvolen na 6 let seniorem, přibýlo mu tím mnoho práce. Uherské Hradiště získává systemizované místo pro druhého duchovního. Prvním z nich je vikář Jerie, po něm další vikáři, Koch, Procházka, Mikulecký, Pospíšil a Emil Ženatý. Někdejší diakoni již pracují samostatně v zahraničí.

Hospodářská krize pominula, na obzoru prosperujícího mladého státu se však objevuje vážný stín ohrožení míru. Nástupce Masarykův Dr. Eduard Beneš činí opatření, která mají posílit obranyschopnost státu. Celkovou atmosféru ilustruje v r. 1935 vládou vypsaná sbírka „Na obranu národa“. Sbor, který má v té době 230 členů, upisuje 2.000 Kč. - 19.9. 1937 se konají bohoslužby k uctění památky T.G. Masaryka. Při smuteční slavnosti na náměstí klade sbor mezi věnce také svůj s nápisem „bratru presidentovi republiky“.

Ke konci spěje šťastné dvacetiletí budování Republiky, vážné stíny se prohlubují a množí. Ale je třeba dělat běžné věci, nepoddávat se obavám, a při tom neuhýbat zkoušce, která národu i církvi brzy nastane.

Sbor zatím celkem nerušeně žije a pracuje dál, stýká se s okolními sbory, někdy si k tomu najímá autobus, mládež se ráda shromažďuje pod střídavým vedením sestry učitelky Luzarové, po ní Emila Cejpa, pak bratra Bohumila Šišky, a po zvolení br. vikáře Emila Ženatého za prvního faráře sboru se mládeži s radostným vzájemným přijetím věnuje právě on. Co pro mládež znamenalo její Sdružení – tak zněl název organizace, která včleňovala mládež s jejími zvláštními potřebami do celku církve, dosvědčuje nejlépe dopis jednoho jménem Josef podepsaného kyjovského sdružení, psaný z „totálního nasazení“ (Totaleinsatz) v Hitlerově Říši. Připomíná tehdejšího vedoucího mládeže bratra Šišku, a já tohoto svérázného milého bratra nemohu aspoň krátce nevpomenout.

Bratr Šiška

Jeho mohutná postava a zářící tvář se vryla každému, kdo se s ním setkal.

Původně člen Jednoty bratrské (dnešní Církve bratrské), připojil se ke sboru se svou ženou a třemi odrostlými dcerami, které byly ve sboru pokřtěny a confirmovány. Ujal se po smrti bratra Svobody pokladnictví a spravoval své ministerstvo přesně, moudře a pružně.

Stal se na řadu let varhaníkem, účastnil se schůzí staršovstva, vnášel do celého společenství dobrou vůli, radu, vážnost i úsměvný nadhled. Především však to byl muž vyznávající víry, milovník a znalec Písma svatého a samostatný laický kazatel s důrazem na osobní vztah k drahému Spasiteli. V pohnutí mysli zpíval svým čistým tenorem, když současně doprovázel zpěv shromáždění na harmonium. K tomu byl výborný společník, zajímavý pro děti a oblíbený ve městě jako vedoucí dřevařského podniku. Měl při sobě i něco sympaticky světského. Když odešel ve stáří – již jako vdovec - do malého penzionu ve Veselí nad Mor, aby tam byl blíže své dceři Věře, přečetl s velkým pochvalným zaujetím snad všech 14 dílů Ekumenického překladu Bible, které právě vycházely, i s rozsáhlými výkladovými poznámkami, jimiž byl překlad opatřen.

V této chvíli se mi vynořuje vzpomínka z jedné dětské vánoční slavnosti, kterou jsem s dětmi připravila. Mimoděk se programem vinul symbol růže. Vždyť „z růže kvítek vykvet nám“. Zeptala jsem se bratra Šišky, zda by i on nechtěl zazpívat starou píseň ze

zpěvníku „Cestou života“ o Růži sáronské. A on ji, skryt za svým harmoniemi, přemáhán hlubokým citem, nezapomenutelně zazpíval. Aspoň ukázkou z ní:

Vímť jednu růži spanilou,
krásnější nemá svět,
v pokorných srdcích pučívá
líbezný její květ.

Kdo má ji – pokoj s Bohem má
a lásku k lidem všem,
Jest silou mdlých a hynoucích
a v smrti vítězem.

Nuž – Ježíš Kristus jestiť sám
sáronská růže ta,
kdo má jej, život nový má,
jenž věčně rozkvětá.

Prosím čtenáře, aby prominuli nekompletnost mé reference o životě sboru. Volím jen takové obrazy a osoby, o nichž více vím, ačkoliv před zraky mých vzpomínek defiluje řada dalších tváří i jmen. Ráda bych, aby na ně došlo při jiné příležitosti, bude-li mi ještě nějaký čas života dopřán.

Přece však ještě aspoň zmíním bratra kurátora Pacase, povoláním strojvedoucího, muže tichého, moudrého a věrného. Jeho žena umírá v 45 letech, a on v krásném domě na Újezdě, který postavil, na čas osamí, protože jeho jediná dcera, později MUDr. Vlasta Pacasová, zatím studuje na gymnáziu v Paříži. Zůstala svobodná a svůj po rodičích zděděný dům v Köhlerově ulici č. 778 před svou smrtí odkázala sboru. K čemu pak posloužil, o tom ještě uslyšíme.

V témž roce – 1937 – zřizuje sbor finanční rezervu na postavení fary. O jiném vyřešení příbytku pro farskou rodinu uslyšíme o něco později.

Kázání učitele Lukla

Z kázání učitele Františka Lukla na text:

A nutil-li by tě kdo míli jednu, jdi s ním dvě. Matouš 5, 41

Slova našeho textu vyňata jsou ze slavného kázání Páně na hoře. ... Jen život a příklad Ježíše Krista má v sobě moc člověku pomoci z postavení, v němž se nalézá, a do nějž zní boží otázky: Kde jsi? - Kde je tvůj bratr?

Celé kázání na hoře jedná o životě v následování Krista. Tento život má znamení království Boží, a v království Božím býti. Evangelista Jan výraz „království Boží“ nahrazuje slovem „život“. Tento život se nám v Kristu zjevil. Ježíš sám nám ho ukázal. Přenáší ho na ty, kteří o tento život stojí a žádají si ho jako cíle svého jednání.

Ježíšova slova: „Nutil-li by tě kdo míli jednu, jdi s ním dvě“ stojí ve spojení s řečí o zlu světa a jeho překonání. (Matouš 5,29-30; 38-41)

Království Boží zapouští kořeny i ve světě zla. Lidé pod zlem trpí, zlo je zotročuje, bezpráví a násilí je tlačí, nečistota jim vše potřísňuje nečistými myšlenkami a pohledy.

Lidé se povětšinou staví zlu v cestu, ale tak, že zlo přemáhají zase zlem. Dle úsudku Kristova je dobrá věc takto ztracena. Kdo zlo potlačuje zlem, opustil svou vysokou pozici a je nepřítelem vlákán na nízký, nebezpečný terén, kde se člověku tisknou do rukou otrávené zbraně. Proto praví Ježíš učedníkům: Vy si musíte osvojit lepší způsob boje:

Uderí-li tě kdo v levé líce, nastav mu i druhého. Chce-li kdo sukni tvou mít, nech mu i pláště. A nutil-li by tě kdo míli jednu, jdi s ním dvě.“ Tím Ježíš učedníkům říká, že se nesmějí řídit pravidlem starých, „oko za oko, zub za zub“.

Proti výpadu zla musí odpovědět dobrem, a tím nepřítele odzbrojit v nejprudším útoku.

Národové a státy přidržují se dosud pravidla starých a proti dělům ráže 30,6 staví „42“, proti starým křižníkům staví se obrovské „dredunty“ (obrněné bytevní lodě), proti semknuté řadě států „Malé dohody“ staví se podloudná zásilka zbraní do Maďarska. ...

Dnešní svět ve svém egoismu zapomíná na veliké přikázání: *Milovati budeš bližního svého jako sebe samého*. A připomeneme-li to, slyšíme často otázku, kterou se tázal jeden zákoník Pána Ježíše: „*A kdo je můj bližní?*“ Starý zákoník tehdy by byl rád začal učeně debatovat, aby se mohl vyhnout výčitce, že svého bližního nemiluje. Svého bližního milovat – chce zákoník říci – mohu jen tehdy, vím-li, kdo můj bližní je. A víme, jak ho Pán Ježíš pěkně umlčuje vyprávěním o milosrdném Samaritánovi. ...

A lidstvo, hlavně ti, kteří vedou jeho osudy, ale i my všichni měli bychom si uvědomiti, že naším bližním je ten, kdo je na tebe odkázán, kdo tě potřebuje, komu můžeš pomoci, koho ti Pán poslal, ať je to kdokoliv, ať pochází odkudkoliv. Pravá křesťanská láska nezná hranic zemí a národností, nezná politické příslušnosti. Jejím příkladem je Ježíš, to, co činil po celý svůj život: rozséval lásku, uzdravoval všelikou nemoc, sytil hladové, napájel žíznivé. ... Tak i uprostřed světa zlého a všelijak převráceného vykvétá království Boží.

Ale do tohoto světa, kde vykvétá království Boží, nás nevede míle prvá, ale teprve míle druhá. Nevnikneme do něj prvním rozběhem, ale až po dokonalém a rozhodném cvičení se v dobrém a v zapírání svého já. Nedostane se tam, kdo se po prvé míli zastaví. ... S prvou mílí jsme to snad zkusili všichni. „*Nutil-li by tě kdo*“ – praví Ježíš. I my byli často donuceni. Už v domově rodičů, pak ve škole, pak v církvi strženi jsme byli ke křesťanským zvyklostem a nazírání, a tak jsme ušli míli jednu a ani jsme nevěděli jak. Chodili jsme do kostela, četli bibli, modlili se, přátelili jsme se s dobrými lidmi a sem tam přinesli oběť ve prospěch sboru. ...

Pak ale, když přišla míle druhá, bylo nám to už mnoho, opadlo prvé nadšení, zchromla dobrá vůle, staré zvyky a libůstky přirozeného člověka zase povstaly, a my si řekli: Velký krok jsme udělali, měli jsme víru a lásku, běheme život vážně, jsme tedy na půdě království Božího. – Ale ve skutečnosti jsme byli teprve v půli cesty a vypověděli jsme právě na místě, kde jsme začali vítěziti. Jaká škoda!

Právě teď měli bychom naslouchati hlasu svědomí a toho, který je náš Bůh a Otec a který nás čeká u konce míle druhé. Více než kdykoliv jindy měli bychom slyšet to slovo Kristovo: „*Kdo vztáhna ruku svou k pluhu, ohlédal by se zpět, není způsobilý ke království Božímu*.“ To nechme na sebe působiti a učiníme kroky míle druhé.

Hranice království Božího nejsou na žádné mapě. Nelze je vidět. Ale můžeme je poznat srdcem k tomu ochotným. Na místě, kde končí prvá míle a nadchází druhá, se proti poslušnosti, věrnosti a odvaze víry ozývají výkřiky starého člověka: „*Teď je toho ale už dost. - Mnoho je mnoho. - Všechno má své hranice!*“

Tam, kde takové výkřiky se ozývají, jsme nedaleko hranice království Božího. Zde znamená sebrati se ještě znovu a vykročit k cestě míle druhé. Kdo se zastaví, zůstane za branami.

Pomysleme na naši cestu víry. S radostí jsme šli míli prvou. Zakoušeli jsme Boží dobrotu, požehnání práce, cítili jsme vedení a blízkost Boha. Přišla míle druhá, cesta začala stoupat, byla špatná, neschůdná. Překážky se stavěly v cestu. Pomoc Boží jako by šla mimo nás. Tu se musíme rozhodnouti, bude-li platiti: *Přece u Hospodina zůstanu!* - anebo zda se vrátíme.

Když zkouškou obstojíme a dokončíme i míli druhou, naše víra se posílí, uvidíme Boha i za mrakem soužení, a pocítíme, co cítil žalmista při slovech: „*Jen když tebe mám, netáži se po nebi ani po zemi*.“

„Když bylo mé srdce roztrpčené, když se jitřilo mé ledví, ... nic jsem neznal, jak dobytče jsem před tebou býval. ... Já však chci být ustavičně s tebou, uchopils mě za pravici ... Koho bych měl na nebesích? A na zemi kromě tebe v nikom nemám zalíbení. Ač mé srdce i mé tělo chřadne, Bůh bude na věky skála mého srdce a můj podíl“.

(z Žalmu 73, 21 n)

Kyjovský sbor po Mnichově a za II. světové války

Národ, svět, a spolu s tím i sbor vstupují do těžké doby. Dvacet let v životě národů nestačí k tomu, aby mír byl dostatečně upevněn. Při vši úctě k Masarykově politické jasnozřivosti se nenaplnila jeho naděje, že hrůzy První světové války nedovolí lidstvu hazard války další.

14. září 1937 T.G. Masaryk umírá. 29. září 1938 podepsali nejvyšší představitelé Velké Británie, Francie, Německa a Itálie Mnichovský diktát, jímž se Československu v zájmu záchrany míru ultimativně nařizuje odstoupení sudetských, valnou většinou Němci obývaných území nacistickému Německu. Ponechám stranou kontroverzní otázku, zda měl prezident Dr. E. Beneš svůj podpis odmítnout a vyzvat národ bez ohledu na zradu západních spojenců k ozbrojenému boji. Jisto je, že muži povolání mobilizací k obraně vlasti se po několika dnech vrátili domů bez boje. Ptát se budeme, jak národní tragédii nese sbor.

Bratr Jan Víšek ve sborové kronice říká, že na takový spád událostí nebyli připraveni. Církev přijímala, jak víme, dar svobody jako dílo Boží, jímž se naplnilo proroctví Komenského. Jak se ke ztrátě svobody postaví? Kazatelé sborů volají k mravní nápravě, pokání, znovuzrození a neochvějnému doufání v Hospodina. Modlitby faráře Jadrníčka i laických kazatelů volají k obhajobě pravdy a spravedlnosti a prosí za odvrácení hrozby války.

Pomnichovská situace přináší bezodkladné praktické úkoly:

Povinné vyklizení okupovaných území českým obyvatelstvem v pouhých deseti dnech přivádí do vnitrozemí záplavu českých uprchlíků. Z jižních oblastí přicházejí také do Kyjova. Farář Šebesta z Hodonína organizuje pomoc lidem z Břeclavi, Hustopečí, Miroslavi a Znojma. Uprchlíci jsou laskavě přijati a docházejí rady i pomoci v nastalém provizoriu. Přicházejí ve značném počtu i do evangelických sborů, naplňují modlitebny a kostely.

Bratru faráři vypršelo šestileté období seniorství, a věnuje se plně svým sborům. Posiluje v nich víru v Boží vládu nad světem, On je zastáncem pravdy, spravedlnosti a práva a soudcem nad vším zlým. Svému lidu praví: „Neboj se, já budu s tebou.“

Události neúprosně pokračují v pošlapání draze vydobytých svobod.

15. března 1939 došlo k okupaci okleštěné republiky, zbavené o den dříve také Slovenska, které bylo vyhlášeno „Slovenským Štátem“, a Vídeňskou arbitráží přišlo o Podkarpatskou Rus (ve prospěch Maďarska). Z nadějného Československa se stal Protektorát Čechy a Morava.

Nastává zatýkání tisíců Čechů, některých jako rukojmích. Právem se mluví o druhé době temna. Ve sboru však ani v této ani v pozdější době neslyšíme o případech kolaborace s okupanty, vlajkaři a fašisty.

Emil Cejp a Jan Víšek mezi rukojmími

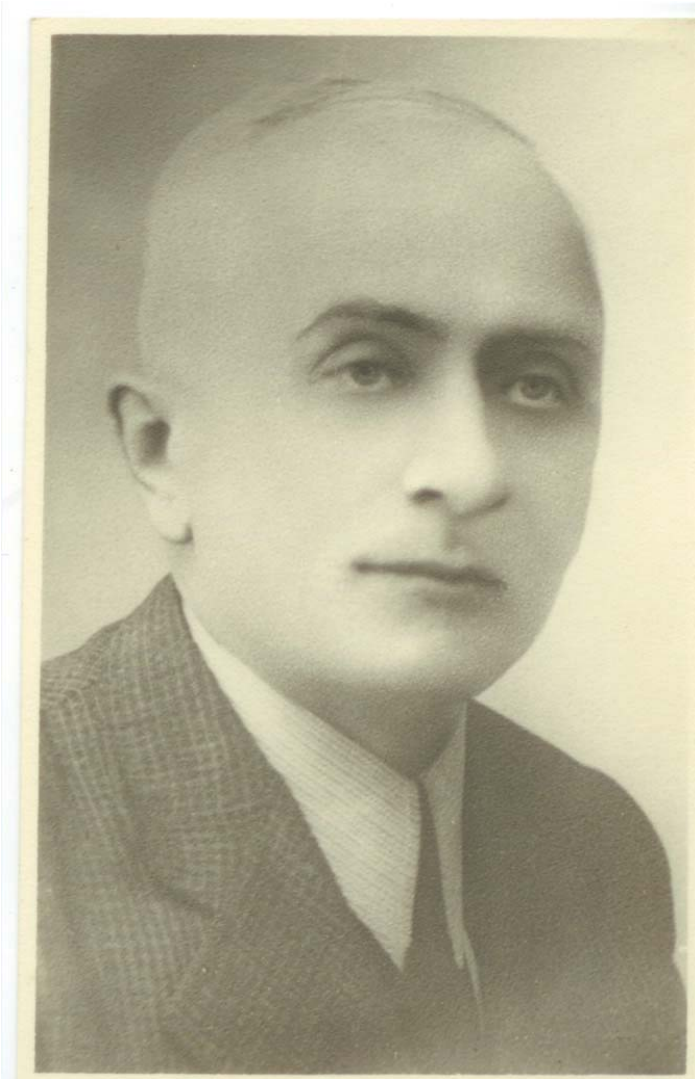
15. dubna 1940 se ocitají jako rukojmí v samovazbě v trestnici v Uherském Hradišti Emil Cejp, místokurátor sboru a náměstek starosty města, a Jan Víšek, člen staršovstva sboru a rovněž radní. Jako rukojmí jsou vzati do vazby další členové rady, z nichž dva jsou Židé. Důvodem je anonymní rozhození protihitlerovských letáků ve městě v předvečer Hitlerových narozenin. Podle br. Jana Víška se rukojmím stal Emil Cejp proto, že

v městské radě inicioval jednomyslně přijatou rezoluci, odsuzující mnichovský diktát. Ve věznicích strávili rukojmí tři měsíce bez jediné vycházky a beze styku s ostatními vězni. Na úřední příkaz je rozpuštěna městská rada počínaje starostou Matějem Urbanem, 21 označených radních má být vyměněno za jiné, nezávadné. To se také stalo.

Po návratu z vězení je E. Cejp na rozkaz úřadů v 53 letech natrvalo penzionován. Takto uvolněn se intenzivně věnuje sboru, práci s mládeží a zvláště kázání. Bratr farář Jadrníček pro něj k tomu u Synodní rady získává kazatelský dekret, snad ho tím chtěl před úřady aspoň poněkud zaštitit. V zachovaných kázáních Emila Cejpa vyniká téma Boží svrchovanosti, v modlitbách lítost nad bezuzdným porušováním řádů, které umožňují lidské soužití, prosby, aby Bůh učinil přítrž hroznému lidské svévůli v životě jednotlivců i národů. Jeho pohled se stále častěji obrací ke kříži Kristovu, který nesou také jeho učedníci až k hotovosti oběti života. Kázání z tohoto období nabývají niternosti, na obzoru víry se objevuje Nový Jeruzalém, kde „světlem i chrámem již Pán bude sám“ (Iz 60, 20n; Zj 21,22).

Čas života, který mu zbývá, je naplněn vážností, ale přitom zvláštním klidem.

V rodinných dopisech zmiňuje velmi často sbor aspoň poznámkou: „Dosti dobře si vede.“

Jak žije sbor?

Vedl si „dosti dobře“ v praxi života i zbožnosti. Zůstal místem dobrovolného a úředního dozoru poměrně ušetřeného shromažďování. „Běžný“ chod sboru neochabuje, biblické hodiny jsou navštěvovány všemi věkovými kategoriemi, mládež se intenzivně sdružuje, miluje své „Sdružení“. Biblický program zahajuje vždy její schůzky, a není to nutnost pouze vnější. Mládež je na svůj vztah k Písmu svatému hrdá, Bible je její legitimací, nechybí ani v nejmenším zavazadélku cestujících. Vedle „Sdružení“ se schází mladší „Dorost“, s oběma skupinami pracuje – pokud byl živ – vedle br. Šišky také Emil Cejp. Mezi členy sboru vůbec vzrůstá známost Písma svatého, zpěv ve velkém sále znívá z hloubi srdce i zplna hrdla.

V této době však některé z členů Sdružení postihne jiná zkouška. Jsou na rozkaz protektorátních úřadů povinně „totálně nasazeni“ k práci ve válečném průmyslu v německých nebo rakouských městech. Jak se jim tam vede, co je drží, dosvědčuje nejlépe jednoho jménem „Jožka“ podepsaného dopisu, psaného 3.3. 1942 z totálního nasazení v Kolíně nad Rýnem

Sdruženci!

Zasílám Vám všem srdečný pozdrav a milou vzpomínku. Snad ani netušíte, jak velký poklad Vám dal Pán Bůh v podobě sdružení. Já sám jsem to poznal až teď, když daleko od Vás, neslyše po celý den rodné řeči, jenom stále spílání „Čechům“, vzpomínám s radostí a zároveň s bolestí na Vás, na to naše krásné sdružení. Zde jsme my Češi a Moravané přestali být lidmi. Ale jen před lidmi, Bůh však zůstane s námi. Mám zde Bibli, a v duchu probírám s Vámi dále oddíly ze Skutků apoštolských. Při čtení Bible zapomínám na tu celodenní dřinu a příkoří, a v duchu jsem u Vás doma. Vidím každého z Vás, jak radostně kráčíte za svým povoláním. Já zde mám rád jenom večery, když společně s kamarády zpíváme nám zase tak drahé národní písničky. Nemám v úmyslu Vás rozplakat, ale jenom si postěžovat, protože máme-li komu si postěžovat, je nám mnohem lépe. Snad bych tak ani nepsal, kdybych věděl, že se brzy společně shledáme. Dříve to nebude než za rok, a to je moc a moc dlouhá doba.

Drazí přátelé, přeji Vám, aby Vaše a kdysi také moje kyjovské sdružení rostlo a sílilo u víře v Boha, aby každý z nás byl skutečným bratrem a sestrou svému bližnímu, abyste si dovedli opravdu vážít svého sdružení a poslouchat Boha a svého vedoucího bratra Šišku. Prozatím se s Vámi loučím a těším se na shledání.

*S bratrským pozdravem Váš Jožka. – Společně s Vámi Vlasti zdar!
Těším se na Váš dopis, a ať je hodně dlouhý.*

Moje adresa: Köln am Rhein – Kalk Vereinstrasse, Deutschland.

Stane se Kyjov farním sborem?

Dluh vězící na stavbě modlitebny je umořen, sbor je finančně soběstačný. Filiální sbor dozrál k osamostatnění. Staršovstvo, podporováno souhlasem kazatelských stanic Bzenec a Veselí nad Mor. i seniorátním úřadem v Brně podává synodní radě zevrubně odůvodněnou žádost o souhlas k vytvoření farního sboru. Německé úřady však doporučení synodní rady neschvalují. Nedovolí ani přenesení 2. duchovenského místa z Uh. Hradiště do Kyjova. Přece však se Kyjov prakticky farním sborem stává na základě dohody mezi kyjovským staršovstvem a staršovstvem sboru v Uh. Hradišti.

12.11. 1942 je br. vikář Emil Ženatý povolán do Kyjova s tím, že sbor spolu s kaz. stanicemi Bzenec a Veselí nad Mor. ponese všechny s tím spojené finanční náklady – plat kazatele, pojistné, cestné atd. Z toho se radují všichni. S plným ustavením farního sboru je však třeba počkat až do konce války.

Manželé Emil a Vlasta Ženatí

Kyjovští byli šťastní, že br. vikáře Ženatého získali, a mládež zvláště. Byl jí blízký i věkem, vnášel do jejího programu podnětné vhledy do světa krásné literatury i do českých dějin, a to za tehdejších všemožných omezení ve škole i v kultuře pro mládež mnoho znamenalo. Bratr vikář si přivedl do Kyjova ženu, jejich přítomnost ve sboru napomáhá ulehčování všeobecné stísněnosti. Br. vikář bydlel zprvu „u Cejpů“ hned naproti modlitebně, bydlel tam nějaký čas i se svou ženou poté, když Marie Cejlová odjíždí po smrti svého muže ke svým sourozencům do Železných hor.

Oběti na životech

Emil Cejp

Emil Cejp byl první z těch členů sboru, pro které spolu s jinými občany nadešla zkouška ohněm.

21. a 22. června 1942 zatkl Gestapo celkem 19 občanů. Emil Cejp byl zadržen v pondělí ráno 22. června u branky svého domova. 1. a 2. července 1942 byli zatčeni v Kounicových kolejích v Brně popraveni. E. Cejp skončil 2. července.

Obvinění všech bylo stejné: pomoc při útěku a skrývání parašutisty Oldřicha Pechala, v Anglii vyškoleného a z pověření čsl. zahraniční vlády (v čele s pres. Eduardem Benešem) vysazeného k činnosti na domácí půdě. Oldřich Pechal se po nevydařeném výsadbku ukrýval v úmyslu dostat se do Brna, kde se měl spojit s odbojovým hnutím Obrana národa. V převádění do míst úkrytu mu napomáhal br. Jan Víšek i Emil Cejp. Zradou jednoho z domnělých účastníků odboje (bývalého Sokola Ryšánka) se O. Pechal v březnu 1942 ocitl v rukou Gestapa, o tři měsíce později došlo na perzekuci jeho pomocníků. Vyzrazení nebyli všichni, také br. Víšek zůstal ušetřen. Bližší okolnosti této historie jsou zaznamenány v jiných (také i sborových) dokumentech, a nebudu je na tomto místě vypisovat.

V neděli před zatčením 21. 6.1942 připomněl Emil Cejp ve svém posledním kázání v milé mu modlitebně Staroměstskou exekuci 21. června 1621 – popravu 27 českých pánů. Za text zvolil slovo z Kázání na hoře:

Vcházejte těsnou branou; nebo prostranná brána a široká cesta jest, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Nebo těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest nalézajících ji. Mat 7,13-14

Důvodem persekuce Emila Cejpa byla tedy účast na odboji. Byla však důsledkem celistvosti jeho života, podřízeného jediné pravdě, platné v každém ohledu, která si žádá v krajní situaci i oběť života. Zachovaná kázání a modlitby z jeho poslední doby dávají nahlédnout do průběhu cesty, kterou se nevyhnutelně bral s myslí obrácenou k nepohnutelné Boží pravdě a milosti a ke kříži Kristovu, jemuž se nemůže vyhnout ten, kdo jej následuje.

Nebyl sám, kdo byl takto zkoušen.

Janouškovi z Žeravic

Musím alespoň stručně zmínit tragický osud rodiny Janouškovy z Žeravic. Zabývala jsem se jím zevrubně ve sborníčku, který je k dispozici ve sborové knihovně. Připomněli jsme krutý osud rodiny Janouškovy při 70. výročí otevření modlitebny. Ale nemohu jej opominout ani tentokrát. - Rodiče Františka a Karel Janouškovi hospodařili jako rolníci na nevelké výměře v Žeravicích a měli osm dětí. Někteří členové rodiny patřili k církvi husitské, někteří se před válkou za přechodného pobytu na Slovensku sblížili s církví evangelickou. Také oni se ocitli jako vlastenci v odboji, a důvodem jejich persekuce bylo pokračování Pechalova příběhu o osm měsíců později. Tentokrát šlo o Pechalova příbuzného učitele Žižlavského, který se občas u Janouškových skrýval. Janouškovi byli vlastenci přímočarého smýšlení a neodmítli pomoc štvanému člověku, který se vydal v riskantní činnost v obhajobě svobody svého národa. Jejich postih byl krutý. Všichni doma bydlící členové rodiny byli zatčeni, mezi nimi dnes 92 letá Ludmila Janoušková, která ještě žije v hodonínském Domově důchodců. Doma zůstal jen postižený syn Jaroslav. Na nejdelší dobu uvízli ve výkonu trestu rodiče, Karel a Františka Janouškovi. Matka zemřela po vypršení trestu pravděpodobně při transportu do Ravensbrücku, otec se domů po roce vrátil a zemřel za několik týdnů. Antonín Balabán (můj otec) jako spolupracovník br. faráře Jadrníčka vykonal pohřební akt nad jeho hrobem na hřbitově v Žeravicích.

Zatčen byl také syn František, samostatně hospodařící v Žeravicích s manželkou Marií a třemi dcerkami. František byl zapojen do hnutí Obrana národa a také v jejich domě se někdy učitel Žižlavský skrýval. Po soudu v Brně čekali manželé na smrt několik měsíců v Praze ve věznici na Pankráci, a tam byli také v jeden den 14. října 1943 popraveni gilotinou.

Rodina mi propůjčila k přepsání dopisy obou manželských dvojic, a já jsem je četla s otázkou, čím člověk žije v krajní, navenek zcela beznadějně situaci. Ukázalo se, že jej drží to, co bylo pro něj již v dřívějším životě nejsilnější: Marii a Františka sílila vzpomínka na domov, lásku matčinu, na rodinu, děti, manželská oddanost, věrnost ideálům, které přijali jednou za své, a nenalomená důvěra v Boha, který je neopustí a provede i branou smrti k životu.

Prosté dopisy Františkovy matky, která vidí, že se návratu domů nedočká, jsou jímavě čisté a plné života, i když je z něho vytržena. Neptá se: Proč právě my? Proč moje děti? Jde, jak jí zákon psaný v srdci velí. Lituje, že nepochová v náručí vnučku, která se má brzy narodit, a je jí líto, že její děti nebudou moci postát u jejího vlastního hrobu. Vůči Pánu Bohu a jeho vůli nevznese jediný protest, ví, že obrana vzácného daru svobody nebývá bez obětí. Její důvěra v Boha a jeho dobrotu není otřesena. Celou svou rodinu vždy poroučí do jeho rukou. Jde údolím stínu smrti, ale miluje, a ve svém nevýslovném smutku tiše zpívá píseň života.

Mladí manželé Janouškovi, František a Marie, čelí vědomí, že jejich tři děti se stanou sirotky. Ačkoliv jsou ještě malé, vysvětlují jim v dopisech na rozloučenou se vši pravdivostí, proč je opouštějí, bez obav, že děti nepochopí. Odkazují jim bible, které měli ve vězení při sobě a které je vedly a utěšovaly, pokud byli živi. František píše, že si někdy čítal v Bibli celou noc. Víra v Boha, v jeho spravedlnost a pravdu mu dodává odvahu a sílu vzdorovat zlu. Svou ženu drží v očekávání konce srdcem a někdy na chvíli doslova v náručí. Dětem platí poslední pozdrav, který její ústa mohla pronést: „Pozdravujte děti, pozdravujte děti!“, volala. V dopise rodině na rozloučenou prosí rodiče a příbuzné, aby odpustili, že jim způsobili tolik utrpení, a odevzdává děti do jejich péče.

Manželé Janouškovi

Manželé František a Marie Janouškovi prožili však v nejtěžší čas svého života ještě něco nečekaně krásného. Díky zvláštním okolnostem, které tehdy v oddělení čekání na smrt panovaly, si mohli psát třeba denně z cely do cely a občas se i vídat. V jejich dochovaných dopisech je zapsán příběh velké manželské lásky, která rozjasňovala i ta nejpustější místa, jaká si lze představit. Osvědčila se v nich jako anděl útěchy nejen pro manžele Janouškovy. Vzájemná oddanost Marie a Františka se stala velkou událostí pro celé oddělení pankrácké sekyrárny. Pozvedala mysl čekatelek smrti v cele, kterou obývaly ženy s Marií, i mužů ve

vedlejší cele, kteří se pokoušeli ženám jejich úděl ulehčovat. Jejich tvář se někdy rozzáří úsměvem a v celách se někdy ozve i smích.

Svým dětem rodiče odkazují jako nejpevnější životní základ víru v Boha, v jeho pravdu a spravedlnost, a ani v „těžkém kříži“, který nesou, nezpochybňují nezbytnost oběti života, která od nich byla vyžádána.

Uvedu ještě část jednoho Františkova dopisu, naplněného něhou a vážností, jehož děj se odehrává ve snu. Připomíná mi biblické slovo:

„Bůh dává milému svému i sen“ (Žalm 127,7 – Kralická Bible).

V dopise pro Mařenku, který vyšel v „Časopise sekerářů“ z počátku září 1943, se střídají důvody k naději na přežití s odhodláním přijmout osud opačný. Dopis končí vyznáním:

„Že tě mám děsně krásně rád, to víš. A že bych tě chtěl chytit do náručí, to víš myslím také. ... Tak když to nejde, tak si jen představuji, jak by to bylo krásné, kdyby to šlo a myslím si na tebe pořád ...

Napiší ti, co se mi dnes zdálo ... Naložili nás všechny sekeráře, jak jsme tu, muže i ženy, do vlaku, a vezli pryč. Zdá se mi, že to bylo Brno, a dali nás na Špilberk. Všichni muži jsme byli v jedné velké světnici a vy ženy vedle nás v druhé, a chodily jste do vaší přes naši. Dveře mezi námi nebyly zavřeny, a tak jsme chvílemi, právě jak zde, spolu mluvivali, když bachař dovolil nebo se nedíval. Dveře od chodby též nebyly zavřeny, a chodili jsme po té dlouhé chodbě na záchod. ... Šli jsme spolu po té chodbě velice pomalu a byli jsme rádi, že jsme déle spolu, až jsme spolu přišli na světnici, a bachař tě hnal do ženské.

Potom za námi přijel na návštěvu stařeček s Miladou a přijeli s koňmi, vozem. A bylo nám dovoleno, když jsme dostali návštěvu, že jsme šli s nimi do města. Tak jsme šli a chodili jsme s nimi po městě a pomáhali jim nakupovat. Až jsme nakoupili různé zboží a čtvrtku piva, tak jsme se sešli u vozu, měli ten náš nový vůz, a že oni už pojedou domů. Tak já říkám, abychom si sedli s nimi, a že pojedem s nimi za město a potom že půjdeme spolu pomalu zpět, že jinak spolu stejně nejsme.

Tož jsme nasedli, stařeček na pravou stranu, a řídil koně, já na levou, ty doprostřed, Miladu jsem si vzal na klín, abysme byli všichni v kupě. Ona napřed nechtěla sedět přes město na klíně, že už je velká, ale seděla. Měla letní květované šaty, a protože už teď na podzim bylo chladno, ty ses jí pořád ptala, jestli jí není zima. Ona že ne, ale obalila se do kabátu přece, hnědý měla a podkolenky. A tak jsme jeli.

Najednou stařeček povídá: „Ale přece je mně líto, že zrovna vy jste museli všechno dělat a tolik trpět. A Miladina na to: „Ale stařečku, vždyť to náš národ potřeboval, tak to někdo musí být.“ Mně to bylo tak líto, že je to stařečkovi líto a že je Miládi taková hrdinka, že jsem chtěl něco říct, ale stáhlo se mi hrdlo, že jsem nemohl mluvit, a tak jsem pohládl Miladku po vlasech. Ale ty ani já jsme nic neříkali, a tak jsme jeli.“ ...

Manželé sice utěšují sebe i děti, ale prožívají neřešitelné dilema bezmezných bolestí nad dětmi, které opouštějí a nezbytnosti oběti, kterou přinášejí.

„Ale ty ani já jsme nic neříkali, a tak jsme jeli.“ Marie a František nemají hrob, jejich dcery navštěvují jen místo, kam byl vysypán jejich popel. Hluběji však než do nejtvrďšího kamene jsou vyryta slova:

*Polož si mě na srdce jako pečeť,
jako pečeť na své rámě.
Vždyť silná jako smrt je láska,
neúprosná jako hrob horlivost lásky.
Žár její – žár ohně, plamen Hospodinův.
Lásku neuhásí ani velké vody
a řeky ji nezaplaví.*

Píseň písní 8, 6 - 7

Oběti holocaustu

Vzpomínka na „smrt spravedlivého“, tak by asi byla v Žalmech nazvána, jítí trvale vědomí a svědomí těch, kteří byli ušetřeni. Ti si musejí položit otázku: Proč oni ano, já a moje rodina ne? Nikdo na ni nemůže dát vyčerpávající odpověď, ale ti, kteří ušetřeni nebyli, jsou hodni jmenovitého připomínání v dalších pokoleních.

To odedávna věděli naši starší bratři ve víře v Boha, Židé. Píši-li o obětech přinesených v okruhu našeho sboru, nemohu nechat bez připomenutí bezpříkladnou oběť Židů v hrozné události holocaustu, hebrejským slovem *šóa*, jak se udála také v našem městě.

Na veřejném prostranství v dnešním Kyjově ji připomíná nízký památníček z bílého kamene v podobě Davidovy šesticípé hvězdy jakoby v letu či pádu zadržené, který vidíme v místě někdejší židovské synagogy. Nápis na památníčku svědčí o existenci židovské obce v Kyjově od 15. století a o jejím vyvrácení v letech 1939-45. Vykázání Židů z města a počátek jejich cesty ke „konečnému řešení“ proběhly před očima občanů a všech církví ve městě žijících nehlučně a bez jakéhokoliv veřejného protestu.

Tak se v té hrozné době odehrávaly všechny internace a persekuce řízené protektorátními zástupci nacistické moci. Událost téměř dokonání vyhlazení Židů v Kyjově stejně jako v celé zemi ovšem v paměti zůstala, byli to přece naši Židé, kteří se cítili českými občany, a jejich mateřskou řečí byla v té době většinou čeština. Jejich soužití s ostatním obyvatelstvem bylo pokud vím před válkou klidné a mělo svá pravidla.

Přece však musím doznat lítost, že církve nenašly žádný veřejný a namnoze ani interní způsob, jak dát najevo, že v ortelu, který byl vynesena nad Židy, se děje křivda mimořádná, doslova křičící jako nebetýčný zločin, který má dosah vůči celému lidstvu a vůči církvi, která se počítá k lidu Božímu, na prvním místě. Byli jednotlivci, kteří něco učinili a podíleli se na záchraně aspoň některých Židů, ale plný dosah události šóa probudil v širším měřítku křesťanské svědomí včetně procitnutí její teologie až po válce.

Z Kyjova a okolí odešlo do Terezína a odtud do vyhlazovacích táborů 500 Židů. Po válce se jich vrátilo 20. Jména zahynulých byla vepsána na památníku z černé žuly, který zbudovala tragicky malá židovská obec v Kyjově na místě, kde stávala jejich synagoga. O tom dnes svědčí bílý kámen s reliéfem bývalé synagogy. V šedesátých letech byla památná krásná budova synagogy stržena a časem putoval i původní památník z černé žuly do ústraní na kraji města za areálem nemocnice. Dnes našel své místo v areálu na travnatém pozemku v místě blízkém někdejšímu židovskému hřbitovu.

Pobořené domy židovského ghetta

O tom, co se dělo v Terezíně a vyhlazovacích táborech, bylo vydáno tolik písemných i ústních svědectví, že před nimi nelze zavřít oči a zacpat uši. Stala se trvalým svědectvím o člověku vůbec. Nad hroznou událostí holocaustu nepřestává znít slovo proroka Zachariáše ze sklonku 6. stol. př. Kr.:

Toto praví Hospodin zástupů, který mě poslal pro svoji slávu k pronárodům, které vás plenily:

Kdo se vás dotkne, dotkne se zřítelnice mého oka.

Zach 2, 8

Končím tento krátký odstavec s lítostí, a přece tichou nadějí slovy židovské modlitby, hojně užívané při židovských svátcích i smutečních příležitostech:

Kadiš Jatom
(kadiš sirotků)

*Budiž velebeno a posvěceno jméno Boží ve světě,
který byl z jeho vůle stvořen,
a kéž je jeho vláda zřízena za vašeho života, za vašich otců
a za života celého domu Jizraele záhy a v brzkém čase.
A řekněte Amen!*

Jeho velkému jménu buď žehnáno na věky a věky věků!

*Budiž požehnáno, vychváleno, velebeno, vyzvedáno, oslaveno,
povzneseno a opěvováno jméno Svatého,
buď požehnán nade všechna požehnání a chvalo zpěvy,
pochvaly a chvalořeční, obvyklá v tomto světě!*

*Ať nám a celému Jizraeli sestoupí hojný mír a život z nebes!
A řekněte Amen!*

*Ten, kdo zjednává mír na výsostech svých,
zjedná mír i nám a celému Jizraeli!
A řekněte Amen!*

Holocaust Romů

BOŽE NA NEBI, PODEJ MI SVOU RUKU

Bože na nebi,
podej mi ruku svou.

Bože na nebi,
pohlédni na mou romskou tvář,
plnou utrpení a jizev,

Bože na nebi,
pohlédni do mých cigánských černých očí,
které v jednom kuse pláčou,
již vytvořily koryto řeky,
tak velké, tak hluboké, tak široké
jak jen cigán své černé srdce má.

Bože můj,
devloro jekhoru, kaj hi tre aspa,
kaj mri dajori.

Mri devlikani dajori,

*Božíčku jediný, kde jsou tvé slzy,
kde jsou tvé ruce, kde je má matka?*

Kde je má Boží matka,,

kaj hi tre kále bala
kaj tut the šukár jaka?

*kde jsou její černé vlasy,
kde jsou její černé oči?*

Vidím zástupy Romů v jeden šik,
jdou, smrti se nebojí,
černý orel na ně z výše hledí,
sděluje jim řečí ptáků, ať se nebojí,
z dálky nebes výšin je slyšet tóny
tesklivé,
tóny cigánských houslí pláčou,
zalykají se tak,
že koryto cigánských slz
tvoří již oceán.

Romský křest faráře Bašteckého

Bože můj, mro devloro jehkoro,
mre čhavore jekhore čorore, dikhav tumáre
Bože můj, tikhore čhavore džan,
džan polokores, baro hi lengro tikhoro
roviben.

*Bože můj jediný, moje děti, chudáčci
vidím vaše slzy, vidím jak se bojíte, jak pláčete.
Bože můj, malá Romčata,
jdou pomalu, velký je jejich dětský pláč.*

Bože můj, mri devlikani daj,
mri dajori, mro dadoro

*Bože můj,
modlí se a pláčou.*

Osvětím!
Hi foros kaj musaj e Roma džan,
kráčí v jednom šiku,
kráčí vstříc smrti,
černý orel jim naposledy zamával
svým křídlem.
Bože můj!

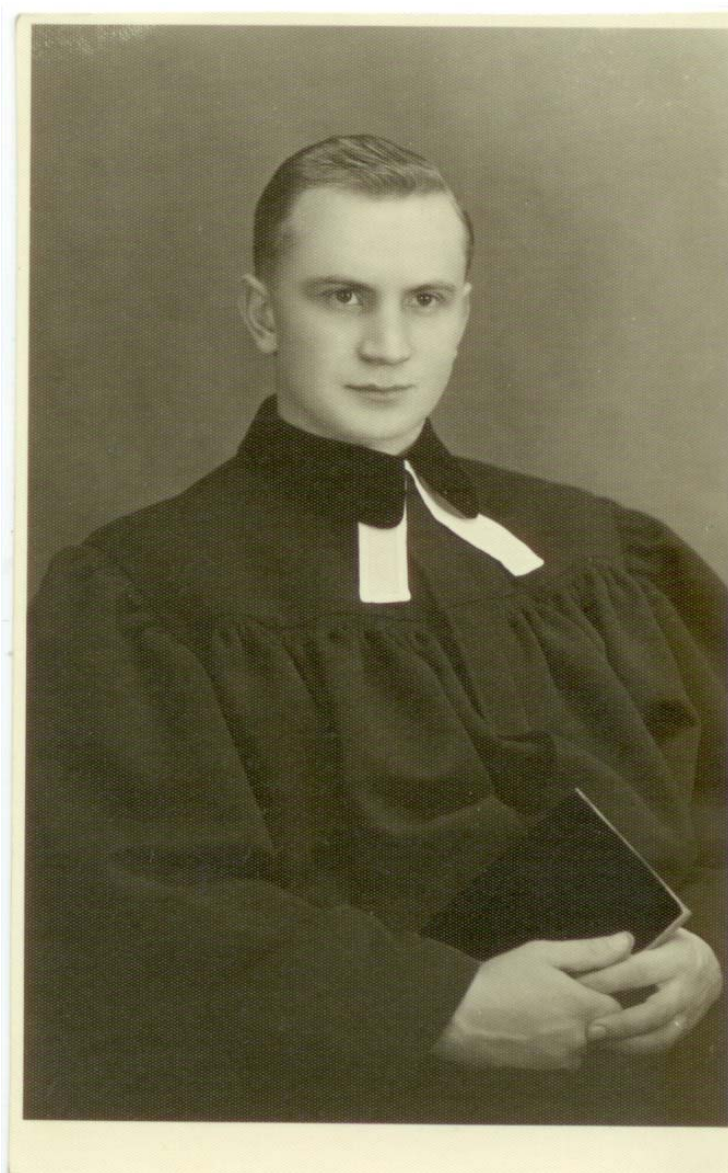
*Osvětím!
Tam Romové kráčí
kráčí v jednom šiku,
kráčí vstříc smrti.*

Štefan Polák 2006

Autorem těchto veršů je Rom, žijící od mládí v Kyjově. Přicházel občas se svou matkou a bratrem do našich shromáždění. Připojuji jeho verše jako smutně krásnou upomínku na holocaust Romů. Neboť také oni byli stíženi nařízením podobným rozkazu o vyhlazení Židů. Nevím, kolik romských obětí pocházelo z Kyjova, jisté však je, že v době hrozné pro všechny byli Romové – cigáni - vyřazeni ze společné lodi s ostatními občany, a že církev i sbor v tom kterém městě nemá zapomenout nejen na jejich úděl v době válečné, ale že má pojmout jejich zvláštní osud i s problémy, které navozuje, do obzoru svého zájmu, přízně i občanské odpovědnosti. V našem případě tím spíše, že v našem sboru bylo v poslední době pokřtěno několik romských dětí.

Mnichov a II. světová válka II

Marie Cejpová mi nejdnou vyprávěla, jak ji zastihla zpráva o smrti jejího muže. Rozhodla se, že zajede do Brna a přímo na Gestapu se zeptá, kde její muž je a zda by s ním mohla mluvit. Netušila, že je mrtev. Příslušný člověk ji poslal na evangelický farní úřad, tam že jí bude vystaven jeho úmrtní list. Tak se také stalo, originál úmrtního listu je v rodinné pozůstalosti. Zeptala jsem se jí, jak jí v takové situaci bylo, co udělala. A ona odpověděla: „To je taková rána, že se to vypovědět nedá. Ale musíš jít, a dělat ty každodenní běžné věci. Byli doma chlapci, něco jsem uvařila, a pak jsem se dala do prádla, ráno jsem ho namočila. Nenadála jsem se, s čím se vrátím. Ale když jsem se pak podívala do zrcadla, viděla jsem, že moje předtím prošedivělé vlasy jsou úplně bílé.“ V dopise, který brzy nato napsala svému synovi, vyjadřuje jistotu, že je Pán Bůh neopustí.

Na to jsem si vzpomněla při psaní o sboru v té době. Život, i „běžný“ sborový, pokračuje ve všech obvyklých činnostech i přes rozvrat poměrů a osobní tragédie. Ale ani jednotlivci ani sbor nepřestávají ty neúnosné věci předkládat Bohu.

Jak se daří sboru

První kyjovský farář Emil Ženatý pracuje s velkým nasazením a nadšením, je v živém styku s rodinami, sbor roste počtem členů, vzrůstá i jejich účast na životě sboru. V r. 1943 připravil ke confirmaci 29 dětí, účast na bohoslužbách v ten den je 190, průměrně 103, při biblických hodinách 52-55. Do sboru jsou zváni hosté ke kázání i přednáškám, příspěvky na potřebné členy sboru i církve neochabují. Přispívá se štědře i na „Evangelizační fond Emila Cejpa“, koncem války je na něm přes 70000Kč, a vydatně i na Jeronymovu Jednotu. V r. 1945 byl Kyjov na listině darů na JJ na prvním místě v celé církvi, na předních místech zůstává ještě mnoho dalších let.

V žádném záznamu se ale nedočteme o podpoře rodin vězňených nebo popravených, a to nejen členů sboru. Z pochopitelných důvodů se peníze předávaly zcela anonymně bez písemných potvrzení. Téměř bez příjmů zůstala i vdova po Emilu Cejmovi, a přece nebyla docela bez prostředků. Ani ona, ani žádný ze synů (starší Jaroslav byl brzy totálně nasazen) nikdy nespátřili, kdo každý měsíc vhodil nemalý peníz do dopisní schránky. Až mnohem později rodina poznala jména některých dárců a předavatelů. Jedním z nich byl právě Emil Ženatý.

Fara

Fond na stavbu fary byl, jak jsem zmínila, založen současně se zřízením filiálního sboru. Na jiné řešení došlo z iniciativy Marie Cejmové. Napadlo ji, že by svůj dům - hned vedle modlitebny - možná prodala stará paní Elblová, která neměla žádné děti. Ta s nabídkou souhlasila, když měla smluvně na doživotí zajištěno užívání dvou pokojů, kuchyně a příslušenství. Kupní sumu 120 000 Kč splácí sbor 5 let v ročních částkách. Sbor měl zatím k dispozici jen jeden pokoj, nábytkem jej vybavil br. Čmelík jako sborovou kancelář. Nábytek slouží ještě v dnešní kanceláři.

Br. farář Ženatý bydlel první léta, jak jsem již zmínila, u Marie Cejmové, později pro něj sbor pronajal byt ve Smetanově ulici.

Na faru se s rodinou nastěhoval teprve další farář sboru, Karel Jirků až v r. 1946. Fara byla krásný dům a zahrada vytvořila jeden celek s pozemkem, který patřil k modlitebně. O paní Elblovou, která již potřebovala pomoc, se starala katolická Charita, ale velkou měrou i manželé Jirků. Jejich rodina užívala dvou pokojů a kuchyně, paní Elblové přestavěl sbor velkou koupelnu na kuchyň, faráři se spokojili malou koupelnicí, která vznikla přepažením spíže. Paní Elblové, která žila nějaký rok přes devadesátku, vzorně dosloužili. Ale zase předbímám.

Bliží se konec války

Pravidelný chod bohoslužeb neustává, vykojený čas není pokládán za provizorium. V chvalách Božích a modlitbách nemá církev ustávat nikdy.

Koncem války se po prvé konal TÝDEN MODLITEB společně s Církví Bratrskou. To je příslib rodící se evangelické ekumény.

Biblické hodiny v Kyjově a ve Bzenci trvají bez přerušení, v Kyjově za účasti až přes 50. Shromažďuje se mládež, nedělní škola se péčí učitelů koná na třech místech, v Kyjově, Veselí nad Mor. a ve Bzenci.

Fronta se blíží, Němci ustupují, Rudá Armáda (její rumunský oddíl) je na doslech. Ve sklepech se bydlí jen 10 dnů, bohoslužby se nekonaly pouze jednou, 22. května, když byl Kyjov právě ostřelován.

Je po válce

Německá armáda opustila město 28. 4. 1945. Nastává ulehčení, radost ze svobody. Zdaleka ne tak jednoznačná, jak tomu bylo po 1. světové válce. Konec války pro celý svět ještě nenastal. Válka skončila až kapitulací Japonska svržením atomové pumy na Hirošimu a Nagasaki 6. srpna 1945. Synodní rada doporučuje zaměřit k této události každoročně bohoslužby nejbližší tomuto datu. Nad budoucností světa se vznášejí vážné otázky, které vrhají do návratu svobody hluboké stíny.

U nás se rozhoduje o dalším osudu německého obyvatelstva, své místo hledají také čeští lidé, kteří museli svůj domov na sudetských územích opustit. Je rozhodnuto o „odsunu“ Němců. Velké přesuny obyvatelstva nastávají i jinde. Při utrpených křivdách se dějí i nové.

Na pondělí velikonoční r. 1945 se konaly bohoslužby na karanténních barácích ve Svatobořicích pro asi 500 lidí německé národnosti, z nich 280 se zúčastní sv. Večeře Páně.

Ráda připomínám že vedení církve varuje před odplácením zla zlem. A opět předběhnu s krásným sdělením, že jedna z pozdějších členek našeho sboru, paní učitelka Vlasta Tobiášová, se na výzvu Přemysla Pittra připojila k týmu jeho spolupracovníků a hlavně spolupracovnic, kteří vyhledávali válkou rozptýlené děti české, německé i židovské, o všechny společně ve třech opuštěných zámcích pečovali a dopomohli jim k nalezení rodičů nebo zprávám o jejich osudu, dokud se pro ně nenašlo to nejlepší opatření. Je tomu rok, co se paní učitelka Tobiášová brala cestou poslední.

Do sboru přibyl br. František Loučka, oženil se s Věrou Víškovou, dcerou bratra Jana Víška, který byl zvolen kurátorem po smrti bratra Pacase. Bratr Loučka, původem katolík, si sbor zamiloval a byl členem věrným, uvědomělým a sboru velmi platným.

Kyjov je farním sborem

Je po válce, a Synodní rada potvrzuje Kyjov jako samostatný farní sbor s účinností k 1. lednu 1946.

Zatím má svého faráře - Emila Ženatého. Ten se však rozhodl změnit působiště. Pracoval v Kyjově 6 a půl roku, z toho 3 a půl samostatně, nyní by rád pracoval jinde a ve sboru větším. Kyjovští litují, že bratra Ženatého ztrácejí, ale chápou, že ho nemohou zdržovat.

Za svého nástupce doporučuje br. farář Ženatý vikáře Karla Jirků, který dokončuje studium, započaté za války, pobytem v Bossey ve Švýcarsku. 29. 12. 1946 je kyjovským farářem zvolen, a 1.6. 1947 instalován. Čeká jej dvacet let v Kyjově v době, která se pro všechny ukázala velmi nesnadnou. Nejen pro sbor, ale i pro národ. Šest let protektorátní existence zanechalo neblahé stopy v osobních i veřejných postojích ztrátami oslabeného národa. Nová společná odpovědnost se vytváří těžko. Poválečný kvas je velmi rmutný, víno z něho bývá kyselé.

Přesto jsou první necelé tři roky po válce časem svobody. Svobodná je na příklad škola, tisk, oblast kultury. Také církev není pod tlakem. I když rubrika „pohyb členstva“ vykazuje dost změn, život ve sboru zatím běží podle obvyklého pořádku. Ale uvolňuje se usebranost, jíž se sbor vyznačoval, statistika účasti na všech shromážděních ukazuje úbytek. Lidé, i členové sboru, se rozhlížejí po možnostech, které se otevřely, společný záměr není tak patrný. Ale zvláště z dnešního pohledu, jsou právě ta čísla stále krásná.

V r. 1948 zřizuje sbor svou třetí kazatelskou stanici, Koryčany. Více než dvacet let se tam ve školních lavicích jednou měsíčně schází několik lidí k bohoslužbám, dvě sestry, Galušková a Macháčková, zastupují sbor ve staršovstvu. Sestra Galušková, věkem hodně přes devadesátku, doposud žije v Domově důchodců v Koryčanech a pamatuje na nás.

V r. 1949 odchází br. farář Jadrníček do důchodu. V r. 1951, když byl naposledy jako host v Kyjově, rekapituluje 30 let své průkopnické evangelizační práce, nadějně zahájené na Slovácku, se znatelným smutkem. Očekával hlubší změnu smýšlení, zarmucují ho i v současnosti přetrvávající klerikální snahy o spojení s politickou mocí.

Nedlouho před svou smrtí navštívil br. farář naši rodinu v Zábřehu. Viděla jsem u našeho kuchyňského stolu muže hluboce zamyšleného, ne však zlomeného, naplněného pokorou, jako by stál na prahu věčnosti. 12.3. 1952 náhle umírá, stár 66 let.

Sbor za totality

Únor 1948 zahájil 40 let nové nesvobody pod taktovkou komunistické strany, která neprodleně zavádí své pořádky. Nemohu se zde zabývat popsáním toho, co to znamená, není to také mou věcí. Naznačím jen několik důsledků pro život sboru.

Vše se děje pod bdělým okem strany a vlády. Má k tomu dokonale propracovaný systém. Pod kontrolou drží i záležitosti církve, jejíž svoboda je právně garantována.

Zřizuje se úřad církevních tajemníků, ti udělují souhlas ke kandidatuře nastupujících pracovníků církve na všech úrovních. Sbor musí hlásit návštěvy všech kazatelů, včetně celocírkevních, předkládá církevním tajemníkům seznamy členů staršovstva. STB se pokouší, ne bez úspěchu, získat spolupracovníky z řad farářů. Vyučování náboženství ve školách je možné jen s prohlášením podepsaným oběma rodiči. Od správců sboru i staršovstev se očekává, že vůli tajemníků budou plnit jako vlastní. Je to všechno ponižující, konec demokracie a svobody. S tím se církev od synodní rady, fakulty až po sbory a jednotlivé „duše“ musí nějak vyrovnat. Jak bude stát církev ve svobodě, v níž ji Kristus povolal? (Gal 5,1) Jak se vystříhat nepravdivé řeči, když se všude vyžaduje souhlas s ideologií moci? Jak se budou učit děti dějepisu a občanské nauce, když každá učebnice i ústní projev procházejí cenzurou? A je toho mnohem více, co musí každou svobodnou bytost urážet a deptat.

Kyjovský, bzenecký a veselský sbor, 50.léta

Církev je ale místo, kde je pravda povinná. Církev má být jejím strážcem. A národ se tak rád zval národem Husovým. Pravda, ne již sice „Páně“, vítězí dále na standardě totalitních prezidentů. Ale jak aktuální je prorokovo slovo:

„Právo je úplně potlačeno, spravedlnost stojí někde v dáli, pravda klopýtá po náměstí, a co je správné, nemůže vstoupit. Pravda vyprchala, kořistí se stane ten, kdo se varuje zlého. Hospodin to však vidí a je zlé v jeho očích, že není žádného práva. Vidí, že není nikoho, žasne, že nikdo nezasáhne (Izaiáš 59, 14-16)“.

Co však, jsou-li postihovány na místě rodičů děti? Jak najít míru mezi opatrností a pravdivostí? Jak nenaletět provokaci? A jak ochránit církev jako to žádoucí klidné „místečko modlitebné“? Co když bude církev rozmetána?

Jaká je však odpověď na otázku naivně znějící: Co by činil Kristus na mém místě? Je dostatečná omluva v tom, že církev navozeným stavem trpí? Vždyť trpí a jsou žalářováni nejcharakternější lidé z národa. Ale narozdíl od času války je naděje na změnu v nedohlednu. Moc se představuje jako ustavená „na věčné časy“. Její idoly vyžadují kult osobnosti jako za dnů Nabuchodonozorových (Daniel 3). Nebudu množit otázky, které jako by již byly minulostí. Není tomu tak. Je dobře, že je nemálo těch, kteří na ně nezapomněli.

Ale, to nemohu opominout: církev i v této době žila a nebyla bez světla. To nebylo samozřejmé, naopak, byla to nezasloužená milost. Při všem, co naznačuji, zůstala církev místem té největší svobody veřejného projevu, jaký byl tehdy možný. Slova Žalmů a proroků, Kázání na hoře, a vůbec slovo evangelia byly světlem v temnotách a sebevětší tma je nepohltila. V těch slovech byla na dosah rada, zdroj síly, lék proti slepotě a útěcha bezmocných i provinilých. Pamatuji řadu chvil a okamžiků, kdy zazářila nad pustinou, jako jednou o první neděli adventní, když jsem četla od stolu Páně slovo: *Aj, postavil jsem před*

tebou dveře otevřené, a žádný je nemůže zavřítí. Taková slova, kdykoliv a kýmkoliv vyslovená, měla převahu nad vším zpupným ideologickým holedbáním, a pozvedala pokorné a trpící křivdu.

Všichni jsme zůstali mnoho dlužni odvaze víry, ale modlitebna byla stále ještě místem, kam jsem ráda přiváděla své děti a svolávala pokud jen možno i sborové. To ale dělali i jiní, i když jich bylo méně. Nepozbyli jsme také všechny učitele. Pěkně se k nám tehdy připojil bratr Pavel Nedvěd a někteří učitelé a učitelky, Tobiášová, Graclíková, Sychrová, Švandová, čteným kázáním sloužil i její muž prof. Švanda. I když se náš počet zmenšoval, vždy někdo přišel, a nejen tak, nýbrž s očekáváním. Někteří sami sobě vyčítali, že neměli odvahu se ke sboru veřejně hlásit. Sbor však neztratil i přes značné otřesy, jimž se nevyhnul, ani svou soudržnost ani svou tvář. To lze říci i o všech jeho kazatelích.

Bratr Loučka internován

Jeden člen sboru uvízl v nastražených sítích moci: bratr František Loučka, otec dvou děvčátek, čtyřleté Věrky a roční Haničky. Bydlel s rodinou v domě Cejpových, kteří na podzim 1945 odešli do Prahy. Krátce jeho příběh zachycuje jeho dcera Věra v malém sborníčku k 70. výročí otevření modlitebny, tam si jej můžete přečíst. V inscenovaném procesu byl odsouzen k 16 letům vězení, která strávil v nejhorších věznicích a lágrech při práci v uranových dolech.

Rodina bratra Františka Loučky

Trest mu zkrátila amnestie při nástupu presidenta A. Novotného na 11 let. O svých zkušenostech začal svým přátelům vyprávět až po několika letech, a to tak, že jsme tamní život měli přímo před očima. Nejraději mluvil o tom, co mu usnadňovalo těžké útrapy: přátelství spoluvězňů, mnozí byli vysoce vzdělaní, také katoličtí kněží, s nimiž se modlil, a Bible, kterou se jim podařilo po většinu doby uchránit. Některé Žalmy se učili z paměti, pamatují se, že mezi nimi byl Žalm 6. a 54. - Byl imunní vůči radiaci, vrátil se k rodině poměrně zdrav, sbor nepřestal milovat a sloužil mu jako pokladník a všemožně jinak.

Bratr farář Jirků byl v r. 1952 povolán k výkonu vojenské služby

22 měsíců sloužil v oddílu PTP (prapor technických prací). Paní farářová zůstala doma sama s třemi dětmi, sbor si musel poradit s obvyklou činností. Největší počet kazatelských služeb na všech čtyřech místech na sebe vzal br. učitel František Adamec, tak i biblické hodiny. Statečně si počínali ve Bzenci, jak je vypsáno v jejich kapitole, a měli mnoho vydatných pomocníků.

8. 6. 1952 byl v Kyjově ordinován Miloslav Běťák, vikář v Jablonci nad Nisou. Občas v Kyjově i ve Bzenci slouží jako kazatel.

Adventisté sedmého dne

Bratří adventisté hostují asi od poloviny padesátých let po tři soboty v měsíci v malém sále naší modlitebny. Jejich postavení u církevního tajemníka je těžší než naše. Světí sobotu, jejich děti v ten den nepřicházejí do školy a jsou za to velmi citelně postihovány. Mnoho mužů - adventistů odmítá zbraň, raději za to trpí ve vězení. Nemohou, pokud vím, stavět vlastní modlitebny. Mám zato, že nebyli ani v naší církvi pokládáni za členy ekumény. Jednou doporučuje, to znamená přikazuje církevní tajemník staršovstvu adventisty z modlitebny vypovědět. Starší projeví rozpaky, ale pochopili, že to udělat nesmíme. Ani jsme jim o té věci neříkali. Zůstali, a tajemník dále nenaléhal.

Těší nás, že dnes tito bratří do ekumény patří, zúčastní se již dlouhou řadu let modlitebního týdne i všech ostatních ekumenických shromáždění a ve Veselí nad Mor. nám ochotně propůjčují k bohoslužbám svou modlitebnu v bývalé židovské synagoze.

V době faráře Žilky jsme získali nenadálý vzácný dar. Přistoupila k nám od adventistů rodina Dýmova, jejich dcery, Dana a Marta (nevím, nebyla-li to jen Marta,) byly u nás pokřtěny a konfirmovány. V každém případě rodina osvědčila našemu sboru, zvláště kazatelské stanici ve Bzenci, mnoho dobrého svou věrností, živým zájmem a účastí na bohoslužbách i biblických hodinách a celém životě sboru. Byli jsme si vědomi, že se takovému vztahu ke sboru naučili ve své mateřské církvi. Tak tomu bylo i poté, co se dcery vdaly, dokud bydlely ve Bzenci, přicházely se svými rodinami. Ukáží se občas i dnes, a přijde s nimi vždycky kus radosti.

Nemohu vyprávět o mnoha dalších členech sboru, ačkoliv bych ráda, ale to byste museli na sborníček dlouho čekat. Budu-li ještě živa a zdráva, snad na to dojde.

Ze všech vzácných hostů, kteří k nám přicházeli, musím zmínit aspoň paní prof. Boženu Komárkovou, která dovedla neobyčejným způsobem vrhnout světlo do souvislostí současných poměrů a vyzvednout cenu a radu evangelia pro uředníky Kristovy. Její přednáška měla název Na světě, ale ne ze světa. Dovedla znamenitě rozpoznat místo, kam na světě církev patří, kde se má osvědčit. V Brně měla kolem sebe vždycky skupinu mladých

lidí církevních i necírkevních, aby s nimi hledala pravdivý postoj a východisko z poměrů, které se zdály být všemocné.

Další život sboru

Další vyprávění musím vzít jen několika milovými kroky. Nerozvádím nesnadné problémy, které někdy nastaly a týkaly se neshody mezi bratřími. Trvalo někdy dost dlouho, než se našlo východisko. Ale nemyslím, že by byly marné. Vážně pojatá zkušenost posune sbor k pokoře a k novému poznání. Morální rozhořčování natož postihy jsem ve sboru snad ani nezažila. Náš počet se nepřestal menšit, a dobře jsme znali i své nedostatky. Bez řeči jsme si při nesnadných nebo pro někoho zahanbujících nesnázích uvědomovali své vlastní slabosti nebo i selhání. Pamatuji krásné tiché projevy solidarity a pochopení pro ty, kteří do nesnází upadli. Takové prožitky nás nakonec většinou tím více sblížovaly. To bych viděla jako zřetelnou průběžnou stopu všech dalších období, o nichž již nemám čas se rozepisovat.

Nejvzácnější poklad sboru

Nemohla bych s dobrým svědomím přejít ke zmínce o sborovém hospodaření, kdybych neřekla nejdříve toto:

Církev musí z něčeho žít, nemá-li strádat a hynout, má-li se zvednout ze svých pádů a vin, které rozvracejí společenství. Vyznáváme Pána, který se za nás vydal k naší záchraně z moci hříchu a zla. Nemůžeme čerpat z nepřevážené studně božského milosrdenství, jestliže odmítáme otvírat nejvzácnější poklad, který nám byl darován, abychom z něho byli živi: je jím odpuštění. To je nejmocnější lék k vyčistění ran, obnovení bratrské lásky a otevření další společné cesty. „Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“ Zůstane-li studnice, která nám byla spolu s vírou darována, zavřená, marná je naše víra a k ničemu nevedou ani naše starosti.

Nyní však mohu těm, kteří na sebe starost o fyzické bytí sboru berou, vyslovit za všechny srdečný dík.

Sborové hospodaření a finance

Velice málo jsem se jimi zabývala, ačkoliv každý zkušený presbyter ví, kolik místa zabírají tato témata na schůzích. V počátcích sboru jako by štědrost, či jak se říká „obětavost“ sboru patřila k jeho radostem. Přiznávám, že zejména v čase „personálního fondu“ s ní máme hlavně do budoucna trochu starost. Obě budovy, kostel i fara, jsou dost velké a ne právě pro údržbu praktické, zvláště protože jsme početně nevzrostli, naopak se zmenšili. Průběžná údržba spočívá už delší dobu hlavně na bedrech bratra Vlastíka Kladňáka, a já si na to vzpomenu, když zahlédnu jeho mozoly. Ale on, jako by nic. Jako by šlo o jeho vlastní dům. Kdo ví, jak se věci mají, mu musí být velice vděčný.

Na personální fond bychom nestačili, nebýt nenadálého daru. Dovolím si odstaveček nadepsat

Dům paní doktorky v Köhlerově ul. 877

Paní doktorka Vlasta Pacasová, zubní lékařka, bydlela ve svém domě, zděděném po rodičích, sama. Ke sboru zjevně lnula, ale do jejího domu vstoupil málokdo. Když se přiblížila důchodovému věku, oznámila br. faráři Žilkovi úmysl odkázat dům sboru. Myslela, že by tak sbor získal finance potřebné k údržbě a úpravě svých budov. On však navrhl, aby se dům stal domovem farářů a jejich manželek, kteří nemají, kam by se v důchodu uchýlili. Církev tehdy totiž takové možnosti hledala. Sbor by nesl náklady běžné, církve větší, jako na př. zaplacení dědické daně a velké opravy. Nenadáli jsme se, jak brzy na to dojde. Jednou zjistil nevidomý bratr Nedvěd, že paní doktorka má troje noviny v dopisní schránce, ale na zvonění neodpovídá. Paní doktorku našli ochrnutou, raněnou mrtvicí. Věrně u ní seděl pes. Po pětíměsíčním léčení ji přivezli z nemocnice domů, stačila si

nepostíženou rukou zastřít tvář, když ji na nosítkách vnášeli s bratrem farářem do jejího domu. Víckrát z něj nevykročila.

Její stav si žádal stálou přítomnost aspoň jedné osoby. Toho se zpočátku ujalo několik dobrovolnic, matka Olga a dcera Ester Čmelíkovy z Církve bratrské, obě zdravotní sestry, a ty zaškolily také mne. V létě k nám přibyla paní Kahounová z libštské fary, kde po ztrátě muže i jediného dítěte, ročního chlapečka, žila se svou sestrou Štěpánkou a svým švagrem farářem Otou Roubicem. Ti se měli stát a také stali prvními farářskými obyvateli domu po smrti paní doktorky. Paní doktorka mohla sotva mluvit, ale měla přesnou představu o potřebné péči. Naše domluvy bývaly dojemné i humorné.

Stalo se však něco podivuhodného. Tělo pomalu chřadlo, zato duše paní doktorky jako by nabrala dech. Otevřela se všem přátelům, kteří ji přicházeli navštívit, nejhojněji asi bratr Pavel Nedvěd. Hrával jí na klavír, který měla v místnosti, a my, její ošetřovatelky, jsme se u klavíru často rozezpívaly. Ráda, až dychtivě přijímala čtení z Bible, toužila i po modlitbě. Nejednou se kolem jejího lože spontánně konala domácí pobožnost a paní doktorka k ní občas s námahou dodala několik pozoruhodných slov. Její dům ožil, stal se místem komunikace a přátelství. Všechny nás spojovala radost, žádná z nás nežádala odměnu. Paní doktorka zemřela v březnu 1987. Zanedlouho se přistěhovali Roubicovi, ženy pečovaly o dům a zahradu, a všichni našli hned své místo ve sboru, naše společenství velmi obohatili. Jeden po druhém zemřeli, naposledy paní Kahounová. Uzavřela se krásná kapitola z historie „domu paní doktorky“.

Manželé Ota a Štěpánka Roubicovi

Mezitím se změnilý majetkové poměry, dům jsme dál udržovat nemohli, nakonec jsme jej prodali a stal se zdrojem doplnění deficitu, jímž bychom jinak vážli v odvodu Personálního fondu. Těší nás, že v domě žije rodina Křížova se dvěma chlapci, kteří spolu s maminkou Janou, vnučkou bratra Loučky a naší dnešní pokladní, patří do našeho sboru.

K tomu již jen dodám: Zatím nejsme ve finančních potížích, i když nám rezerva na PF může vydržet jen nakrátko. Nemůžeme sice vybavit modlitebnu a faru, jak by bylo snad žádoucí, není to však nezbytné. Neradi bychom, aby se nám naše finance příliš zadíraly. Bude-li církev a sbor žít, opatří i svůj dům modlitby, a bude-li to třeba, naučí se žít jako církev chudá, ano i malá. Bude-li věrná svému poslání, zbude po ní třeba jen „kšaft“ jako semeno její dosud neznámé budoucnosti.

Bzenec jako kazatelská stanice

Až doposud jsem se jen okrajově zmínila o členech sboru ve Bzenci a Veselí nad Mor. Ne proto, že by tyto formující se budoucí kazatelské stanice zasluhovaly méně pozornosti, ale proto, že o nich mám méně písemných dokumentů a nejsou zevrubněji zpracovány. Ale i průběžné zmínky jsou významné, protože dokládají podstatný podíl těchto členů na ustavení kyjovského sboru. Od začátku dojížděl br. farář Jadrníček pravidelně – aspoň jednou měsíčně – také do Bzence i do Veselí nad Mor, a když se Kyjov způsobem sice neoficiálním, jak již popsáno, stal prakticky farním sborem, pokračovaly ve svém osamostatňování také tyto stanice.

Protektorátní úřady ukládají farářům všech sborů dohled nad vši sborovou prací a vzniku nových forem sboru nepřejí. Farní úřady dostávají někdy instrukci, rovnou příkaz, na příklad začernit ve zpěvníku písně s vlasteneckým charakterem jako je hymna Kde domov

můj a Nad Tatrou sa blýská (ta v tehdejších zpěvnících nechyběla), píseň Ó, víro otců, pod prapor nebo píseň Ó, svatý Bože, slyš naše hlasy, když k tobě lkáme za národ svůj.

Přece však došlo k ustavení kazatelské stanice Bzenec a kaz. stanice Veselí nad Mor. ještě za války, 12. prosince 1944. Bzenec od počátku vyvíjel vlastní aktivitu, měl vždy dva členy v kyjovském staršovstvu, jeden z nich, br. Lad. Čmelík, býval později místokurátorem sboru, a velmi brzy měli Bzenečtí vlastní shromažďovací místnost v jeho podnikovém areálu.

Záhy došlo na pravidelná shromáždění každou neděli. V roce 1944 činila podle statistiky ve sborové kronice průměrná účast v Kyjově 100, ve Bzenci 55, ve Veselí nad Mor. 35 „duší“, jak se tehdy říkalo. Dusná protektorátní atmosféra, omezení občanských aktivit a dozor nad každým shromažďováním přispívaly patrně tak jako v Kyjově k vyhledávání sborového společenství. Církevní půda byla při vši ideologické nepřízni přece jen místem značné svobody veřejného projevu, který nepodléhal dozoru tak striktnímu, jak tomu bylo v jiných kulturních oblastech.

Přesto, že kapitola o životě sboru za války není uzavřena, předběhnu toto datum a uvedu fakta, která jsou zaznamenána v Pamětní knize, psané od dubna 1952 do srpna 1956 bratrem R. Kopečným.

Čteme v ní zápis:

Dne 24. 3. 1952 založili jsme si jako „Kazatelská stanice Bzenec“ při farním sboru Kyjov svou Pamětní knihu k oživení naší činnosti v budoucích létech.

Prvními členy výboru kazatelské stanice byli zvoleni...

Ladislav Čmelík	předseda
Bedřich Kalla	místopředseda
Marie Cáblová	jednatelka
s. Dřímálová	pokladní
R. Kopečný	kronikář
Jan Šícha	člen výboru
A. Běhalová	členka výboru

Za své zástupce v kyjovském staršovstvu zvolili bratry L.Čmelíka a B. Kallu.

Volbu řídil br. f. Ladislav Horák z Hodonína, přítomen však byl i „bratr farář Jirků, t.č. na vojně“.

Z této poznámky vyplývá, že (v pořadí) druhý farář sboru, Karel Jirků, byl k dvouleté vojenské službě povolán, když už rodina měla tři děti. Myslím, že tento čas byl těžší pro rodinu než pro kazatelskou stanici. Ta si, pokud můžeme vyčíst z kronikářových zápisů, vedla dobře díky vydatné pomoci řady kazatelů z okolních sborů, Hodonína, Brna, Dambořic, Třebíče, Zádveřic, z Prahy i odjinud. Kazatelé, kteří sloužili v Kyjově, když byl bratr farář Jirků ve výkonu vojenské služby, dojížděli i do Bzence. Měli však i kazatele z vlastních řad, velmi častým domácím kazatelem byl br. Jan Vícha a předčitatelem br. Lad. Čmelík. Bohoslužby se konaly každou neděli za dobré účasti od dvaceti do čtyřiceti účastníků, při svátečních příležitostech i více. Z pečlivě vedených záznamů je zřejmé, jak Bzeneckým na jejich bohoslužbách záleželo, a podle uvedených textů a vždy také uváděných „témat“ kázání pamatovali někteří sloužící na soustavné vzdělávání biblické a vůbec křesťanské, i uvádění do praktické zbožnosti. Bzenečtí velmi oceňují, zdrží-li se kazatel déle a přidá k bohoslužbám výklad nebo přednášku, které je těsněji včleňují do života církve doma i ve světě. - Od Adventu do Velikonoc, anebo i delší dobu, se konají ve Bzenci biblické hodiny, které se těší velkému zájmu, 20 - 30 osob.

V nedělním zápisu nikdy nechybí jméno „hudebníka“ doprovázejícího na harmonium. Doprovázejících je několik, sestra Čechová, Věra Čmelíková, někdy br. Šiška z Kyjova.

Brzy mají také vlastní nedělní školu, které se ujala s. Jar. Čmelíková. V době vedených záznamů je každý rok několik konfirmandů, konfirmace se koná vždy v Kyjově spolu s ostatními, v tom případě přijede většina obvyklých účastníků bohoslužeb do Kyjova.

Začátek bohoslužeb se občas měnil podle vlakového spojení, když jsem přišla do Kyjova (1957), začínaly nedělní bohoslužby v Kyjově v 8 hodin ráno, po nich odjížděl kazatel do Bzence. Později tomu bylo naopak. Pamatuji také i odpolední bohoslužby ve Bzenci. K těm většinou přibyli nejméně dva účastníci z rodiny Hlaváčkových ze Bzence - Doubrav, kteří měli již za sebou dopolední shromáždění v Církvi bratrské v Kyjově. Br. Hlaváček totiž pocházel z ČCE, jeho žena Jarmila Čmelíková byla členkou CB, a nepřišlo jim zatěžko absolvovat obojí, i když ze svých Doubrav to měli několik km.

Ve Bzenci se konaly také křty a občas byli přijímáni noví členové.

Přes všechno potěšitelné lze pozorovat ponenáhly pokles účasti, který nejspíš souvisí s nepřízní poměrů, kterým říkáme právem „totalita“. Po znárodnění stolařského podniku bratra L.Čmelíka ztrácejí Bzenečtí dosavadní bohoslužebnou místnost. Útočiště našli v sálku církve Československé husitské, který vznikl jednoduchým přestavěním garáže, a jehož husitská církev také v zimě užívá. Biblické hodiny se konaly na uzavřené verandě Čmelíkova bytu, památka Husova se připomínala společně s touto církví v jejím chrámu. Odtud se konala také všechna pohřební rozloučení.

Ještě něco musím chvalně zmínit: Bzenečtí měli mezi sebou vzorné přirozené vazby, dobře se znali, pomáhali si v každém potřebném ohledu, měli výborné pokladníky, (po nejdelší dobu byla ministrem financí sestra Dřimalová), organizace pohřbů byla vždy dokonale zajištěna, finančně byli soběstační, Kyjov na ně určitě nedoplácel. I na pohoštění kazatele si dali záležet. Když v časném odpoledni odjížděl ze Bzence do Veselí nad Mor, nikdy ne hladov. Ti, kteří se o to postarali, to sami dobře vědí a spokojí se anonymním díkem.

Mise bratra faráře Ludvíka Klobásy

Zakončím bzenecké stránky připomínkou malé události z roku 2003, kterou bych ráda nazvala dnem nového počátku. Byli jsme tehdy dva roky bez vlastního faráře a na výpomoc nám přišel v Adventu 2002 penzista bratr farář Ludvík Klobása. Neměl žádné finanční nároky, žil v jednom pokoji na faře skoro spartánsky. Usmyslil si, že spolu (byla jsem kurátorkou sboru) pastoračně objedeme jeho autíčkem všechny nepraktikující členy sboru. Celkem se toto přání naplnilo, ale žádná velká odezva se nekonala.

Ale něco se podařilo přece: obnovení bohoslužeb ve Bzenci, prozatím jednou měsíčně. Pozvali jsme řádně všechny osobně i písemně a

první obnovené bohoslužby ve Bzenci
se konaly na Květnou neděli 2003 odpoledne.

Bzeneckých přišlo 11, z toho 6 z rodiny Dýmovy, dcery přijely s dětmi z Mikulova a ze Starého Města, 14 nás přijelo z Kyjova, rodina Marka Čmelíka s dětmi a Jana Křížová s chlapečky Davídkem a Tomáškem. Bratr farář kázal o vjezdu Páně do Jeruzaléma na oslátku s odhodláním vyhlášovat evangelium „včas i nečas“. Děti zpívaly při kytáře krásně Můj Pán mě pozval ke stolu svému, to protože on mne má rád. V dětech jiskřila radost a

když jsem potom mluvila já o ovoci Ducha podle epištoly Galatským 5,22, malý Daník mi „radost“ spontánně napověděl.

Ve mně se mísila lítost s nadějí, měla jsem pocit, že stojím na holé skále. Tu mi zazněla v uších píseň Skálo klaná pro můj hřích, jak jsem ji slýchala ve svém dětství, a z pukliny té pro hřích klané skály jsem viděla pučet útlou rostlinu.

Dnes, 3. listopadu 2008, jsme byli s br. farářem Petříčkem ve Bzenci. Od oné Květné neděle roku 2003 tam stále jednou za měsíc jezdíváme. A dnes nás bylo se čtyřmi kyjovskými 11, z toho čtyři krásné děti.

Ještě téhož dne po kratičké zastávce v Kyjově ujížděl farář Ludvík Klobása k další misi – na pomoc do Bruntálu, jednoho ze sborů, které patřily do oblasti jeho předchozího seniorského působení.

Na Bzenec nezapomněl, pamatuje snad každou rodinu, kterou jsme navštívili. Na Bzeneckou svatodušní neděli rád vzpomíná s neutuchající nadějí, že Bzenec i Veselí nad Mor. mají před sebou budoucnost, o kterou by měly pracovat.

Veselí nad Moravou

Prosím veselské členy, aby prominuli kusost mých údajů. Nemám totiž k dispozici žádnou jejich kroniku a údaje rozptýlené ve sborových dokumentech nestačím zatím z důvodů osobních a především časových vyhledat. Proto napíši aspoň tolik, co vyplývá ze záznamů kyjovské Kroniky a co sama pamatuji. K tomu připojuji prosbu, aby starší i mladší veselští bratři a sestry prohlédli dokumenty, které mají v ruce, a připojili k nim i vlastní vzpomínky a zkušenosti. Ty bychom zařadili do pokračování zprávy o životě kyjovského sboru, ať ji už budu psát já (bude-li mi k tomu dán čas) anebo někdo jiný.

Kazatelská stanice Veselí nad Mor se ustavila v týž den jako Bzenec, to znamená 12.11. 1944. Měla výborný osobní vklad v bezdětných manželech Špaňhelových, kteří se starali o všechny členy jako milující rodiče o děti. Rychlonohá sestra Kateřina objížděla do vysokého stáří sbor na kole a vyřídila všecko včas a s patřičným zaujetím. Vzdělána v Uherském Hradišti farářem Jadrníčkem, předávala, co sama získala, dále. Shromáždění jí bylo hodinou svatou i ve školních lavicích, kde hostovali. Dalším vkladem byli pro Veselí nad Mor. členové, kteří pocházeli z hornáckých tolerančních sborů v Javorníku, Hrubé Vrbce a Velké Nad Veličkou. To byli ve srovnání s členy kyjovskými dá se říci zkušení tradiční evangelíci, přesazení do městského prostředí. Ze svého domova si přinášeli milou odlišnost i v řeči.

Nevím, jak došlo k tomu, že se bohoslužby přesunuly ze školy do skromné bohoslužebné místnosti bratří Adventistů s.d. na Bramborovém náměstí. Ti se po pádu totality dočkali krásné a svým původem památné modlitebny v bývalé židovské synagoze Na rybníčku, kterou získali koupí od zástupců prakticky ve Veselí zaniklé židovské obce. Adventisté nám i církvi husitské ochotně v neděli propůjčují budovu k bohoslužbám a splatili nám tak bohatě naši někdejší výpomoc.

Veselské prostředí je velmi příjemné a všichni kazatelé tam rádi jezdili a jezdí. Dnes je tomu tak dvakrát měsíčně. Jen nám oboustranně chybí častější osobní kontakt, všichni si vzájemně říkáme: „Přijed'te častěji.“ V čase mnoha možností a mnoha aut je náš styk chudší, i když je nám to líto. Ale i dnes se z každého setkání s nimi radujeme, rád tam dojížděl i br. farář Baštecký, když byl po odchodu br. faráře Šimka naším administrátorem. On také ve Veselí confirmoval rodné sestry Kristýnku a Kateřinu Blümelovy, vnučky sestry Hanákové.

Ať jsme jakkoliv oslabeni, nepřestalo platit: Církev je tam, kde se shromažďuje. A také vždycky shromažďovat bude, byť pod záštitou zaslíbení: „*Kde se shromáždí dva nebo tři, já jsem uprostřed nich*“ (Mat 18,20). To buď potěšením pro všechny ve Veselí, ve Bzenci i v Kyjově, kteří takovou situaci poznali a přijali s nadějí.

Bratr farář Karel Jirků

Úvodní poznámka. Požádala jsem bratra faráře Jirků před 10 lety, v r. 1998, aby napsal aspoň stručnou zprávu o svém pobytu v kyjovském sboru. Odpověděl mi dopisem, který zařazuji do Sborníku až po deseti letech. Byl to jeho poslední dopis, který patří celému sboru:

Milá sestro,

děkuju za dopis, na který jsem původně nechtěl odpovídat. Ale osobní pocity musejí ustoupit. Do Kyjova jsem nastoupil v srpnu 1946 po tříletém pobytu v Nepomuku u Plzně, a bylo to na pozvání br. vik. Emila Ženatého, které mi učinil na schodišti Husova domu v Praze.

V Kyjově jsem byl do roku 1967, 1.12. jsem odešel do sboru v Nikolčicích.

Pro mne byl připraven program, který jsem dodržoval po celé trvání pobytu v Kyjově. Ráno 8.15 Kyjov, kolem 9.30 odjezd do Bzence (vlakem), kde bylo shromáždění od 10 hodin. Po obědě u Čmelíků nebo u Kallů. Dvakrát měsíčně jsem pak zajížděl do Veselí n.M. a jednou měsíčně do Koryčan.

Kyjov: Po službách Božích byla ještě Nedělní škola, kde sloužili Šiškoví, br. Adamec a moje žena. Účast v Kyjově se pohybovala v prvních letech až kolem 80 obětavých účastníků, o svátcích úměrně více. Později se počet zmenšoval úmrtím starších členů sboru, a jistě také tím, jak jsem se opotřebovával. Rozloučení se sborem bylo pro nás nezapomenutelné.

Do věrného kádru sboru patřili Víškoví, Loučkoví, Šiškoví, obě rodiny Bartošových, br. Rozbořil, Rajdovi, Běťákoví, Jakubíčkoví, Musilovi, Křížovi, Hanákoví, a mohl bych pokračovat sestrou Pirdekovou, Trňáčkovými a těmi, na které jsem pro mdlou stáří pozapomněl.

Sborová fotografie z roku 1962 (zcela vpravo Mirek Bartoš)

Ještě teď se probírám kázáními, která zůstala a která pomalu pálím, abych ušetřil práci dceři, která to pravděpodobně bude uklízet.

Proč jsme k některým přilnuli více a k jiným méně, je jistě osobní věcí, o níž se nemá cenu šířit. Čilá mládež!

Bzenec. Zde bylo stejně několik rodin, které tvořily jádro kazatelské stanice. Jistě k nim patřili Čmelíkovi, v jejich podniku jsme ze začátku služby Boží měli. Dále byli Kallovi, Běhalovi, Dřimalovi, Zábelkovi, sestra Cáblová, Rabovi a další. Ani tady nebylo 50 přítomných řídkým zjevem. Po znárodnění podniku jsme vděčně přijali možnost shromažďovat se v místnostech čsl. církve husitské ve Bzenci. Do Bzence jsem ještě dojížděl na vyučování náboženství, po vytlačení ze škol jsem je míval u československých. Biblické hodiny jsme zde mívali v určitých částech roku.

Veselí nad Mor. Tam jsme mívali shromáždění dvakrát měsíčně odpoledne. Předsedou kaz. stanice byl br. Frant. Špaňhel. Ti patřili k pravidelným účastníkům. Další – Procházkovi, s. Quolfingerová, Zrůnová, účast bývala od 10 do dvaceti.

Protože mi zde zbývalo více času na vlak, mohl jsem navštěvovat rodiny i jednotlivce.

Koryčany. Shromáždění ve škole po celou dobu. Nejmenší stanice sboru. Koryčany byly přiřazeny ke Kyjovu od sboru v Heršpicích u Slavkova. Předseda – br. Sklenář. S manželkou nikdy nechyběli až do nemoci s. Sklenářové. Pak ještě vzpomínám s. Benešovou. Účast – 3-10.

Kázání jsem měl na všech místech totéž.

Měl jsem strach, že to napíšu nepěkně, a stalo se. Malá omluva je v tom, že mám poraněné prsty od hoblovky.

Jak hodnotí mou duchovenskou službu lidé kolem, to nevím. Vím jenom o tom, že jsem konal každou službu před Boží tváří a s úzkostí.

Upřímně Vás pozdravujeme.

Vaši K. a M. Jirků.

Kardašova Řečice 9.10.1998

Farář Jirků a kurátor Víšek při konfirmaci

K tomu ještě dodávám: Farářovi Jirků byli krásná rodina, měli tři děti, Karla, Milenu a Danielu. Když děti odrostly, vrátila se paní farářová ke svému původnímu povolání zdravotní sestry. Pracovala v nemocnici, a když se vracela domů, stavila se podle potřeby na jednom nebo dvou místech, kde třeba ošetřila bércový vřed nebo provedla jiný zdravotnický úkon. I mně všichni pomohli po našem příchodu do Kyjova s adaptací v místních poměrech, i později, když se naše rodina rozrůstala o další děti. V odstavci o faře zmíním ještě jejich bydlení a soužití s původní majitelkou domu. Do sboru byli všichni členové rodiny plně začleněni, paní farářová brala problémy ve sboru, které se naskytlly, za své a její zdrženlivá přímost napomáhala k jejich uklidnění. Milena doprovázela pěkně zpěv na harmonium. Jejich syn Karel zemřel před několika lety, doopatrován mladší sestrou Danielou.

Bratr farář Jan Žilka

Úvodní poznámka: ke vzpomínce na bratra faráře Žilku užívám nepatrně pozměněný proslov, který jsem pronesla při smutečním rozloučení v Novém Městě na Mor.

Bratří a sestry,

bratr farář Žilka s námi v Kyjově žil a v našem sboru pracoval dvacet let. Byl mezi námi kazatelem Kristova evangelia. Stopa, za takový čas vyrytá, nemůže zapadnout, a v leccems se s léty projasňuje. V této chvíli však není pravý čas pro hodnocení ani obsáhlé vzpomínání. Chceme jen, jak se sluší, dát najevo, že pamatujeme na ty, kteří nám mluvili slovo Boží. Bratr farář Žilka se v první době mezi námi držel reformované zásady, že v

pohřebním kázání máme "odhlédat od člověka", aby tím jasněji a svrchovaněji zaznělo slovo Boží. Avšak později, ponoukán vztahem k zemřelému, přece i o něm rád něco zmínil.

Dovolím si i já za svůj sbor zmínit to nejpodstatnější, v čem na něj vděčně pamatujeme. Především je to obsah i způsob jeho kázání. Kázání bylo mu, jak kazateli být má, středem jeho služby. Jeho kázání byla biblická, podložená živou reformační teologií, soustředěná, vždycky dobře připravená, spolehlivě objektivně zakotvená. Rád je tu a tam doložil osobním prožitkem, ale nezatížil osobními názory. Přál si, aby nás slova Písma sbližovala a sjednocovala a aby všichni dobře rozuměli. Vítával nás, pln zvláštního klidu, s radostným ohníčkem v očích již před bohoslužbami na vstupní chodbičce. I bzeneční bratři jednou říkali, že vlastně nevědí, kdy přijíždí - oni mají své shromáždění už v osm hodin -, protože on je tam vždycky první a vítá je.

Farář Jan Žilka a svatebčané

Připomenu jeho první kázání v Kyjově, ještě před volbou. Vyjádřil v něm, čeho se miní přidržet. Zvolil slovo k učedníkům z příběhu o nasycení zástupů z 6. kap. evangelia Markova: "Dejte vy jim jísti!" a vyložil je asi takto:

"Jak můžeme splnit takový příkaz, když jsme sami tak chudí a nevíme si rady? A přece máme od Krista, co bychom dali všem hladovícím. Vezměte tu starou Bibli, ten starý zpěvník, otevřete je a najdete nevyčerpatelné bohatství. Nasytíte sebe i jiné a ještě zbude dost."

Tato vzpomínka se mi pojí s jinou již z posledního období jeho činnosti. Jeli jsme autem po krásné Vysočině, míjeli krásný Santiniho kostel ve Zvoli a jiné menší. V tísní té doby pronesl někdo z nás: "Jakpak to tu bude vypadat za sto let? Bude tu ještě církev?" - „Aspoň ty kostely tu snad přece budou". A on na to: "Ale ta Bible tu přece bude, a budou tu i ty písně a Žalmy, a přece bude někdo, kdo bude číst a zpívat!" A tak jsme se pozvedli z malomyslnosti. Nemohu nevzpomenout také vážnosti, s níž Jan Žilka vysluhoval svatou Večeři Páně, a na formulí, které vždy užíval. Děkoval za milost, již se nám dostává namísto věčného zatracení, které bychom si pro své hříchy zasloužili."

Nedělní škola, 60.léta

Slýchám starší členy sboru často, jak některé z jeho slov citují. Členům jeho pěveckého sboru zní a vždycky budou znít v uších písně, které jsme cvičivali a které byly tak pečlivě vybrány, že se ani mnohým opakováním neopotřebovaly.

S námi ve sboru, zůstává spojen ještě zvláštním poutem, které se vytvořilo v období jeho nemoci, kdy kázával již jen tichým a někdy přerušovaným hlasem.

Tyto věci nejvíce vynikají ze všeho, co jsme společně prožili.

Končím svou vzpomínku na bratra faráře Žilku slovy písně, kterou nás v pěveckém sboru učil:

Smiluj se Bože, smiluj nad námi, láska tvá věčná zůstávej s námi.

Všecky naše vzpomínky a pocity se sbíhají k Bohu, u něhož on je již docela. Ten dokonává nedokonané, naplňuje nenaplněné, těší zarmoucené a zvedá zraky nás všech nad obzor naší práce a časného žití k hostině v Božím království, kde se spojí církve ještě bojující s církví zvítězilou k neobsáhlé chvále Boží.

Zdeněk Svoboda: Nezapomínání na Kyjov

Když někdy večer nemohu usnout, začnu v duchu bloudit v minulosti, a znenadání se ocitnu třeba ve slováckém Kyjově, kam jsme se s mou manželkou před čtyřiceti lety přistěhovali na husitskou faru. Bylo to v té politicky ošklivé normalizační době, kterou mohl

Bratr farář Zdeněk Svoboda s manželkou Jarmilou

člověk přežít jen ve společenství, kde slova jako přátelství, důvěra a naděje neztratila svůj obsah. A když jsme se pak rozhlédli po tomto městě, které oslavil básní Petr Bezruč a které přišlo ve známost také svými kroji a stěhovavými pomníky, zjišťovali jsme postupně, že jsme tu byli obdarováni tím, co je vždycky převelice důležité a co je nejhlubším obsahem slova církev. Poznávali jsme křesťany, kteří nebyli uzavřeni do sebe, ale otvírali se druhým. A tak jsme se spřátelili s mým předchůdcem bratrem farářem Jandíkem a s jeho manželkou, i s rodinou evangelického bratra faráře Žilky, která nám mimo jiné dopomohla k lepšímu porozumění zpěvu. V bytě početné rodiny Cejpovy jsme probírali palčivé problémy doby, a v kotelně domu, kde vládl bratr Cejp, jsme se potkávali s bizarností, která protestovala proti ubíjející pustotě veřejného života. Syn Tomáš tehdy studoval na výtvarné škole v Brně a portrétoval mě. Tu zdařilou kresbu mám pověšenu u svého psacího stolu.

Nemohu zapomenout pana profesora Nedvěda zvaného Brtník. Ačkoliv měl silně poškozený zrak, viděl dobře pod povrch událostí a dovedl je bystře a s humorem komentovat, a byl též uznávaným ochutnavačem vánočního cukroví.

Z Církve bratrské se mi vynořuje z mlhy minulosti rodina Čmelíkova, kde byl také větší počet dětí. Z nich Olga a Ondra chodili na naši faru do hodin náboženství. K nim se připojil z Církve římskokatolické Jožka Bogar, jehož rodiče si ke svým dětem přibrali dva romské chlapce a starali se o ně. Vlastnili u Koryčan chatu, kde chovali koně. Když jsme se z Kyjova v roce 1990 odstěhovali, stále jsme čekali, kdy za námi všichni Bogarovi přijedou na koních nebo aspoň v kočáře taženém koňským spřežením. Nedočkali jsme se. Přijeli sice, ale autem.

S našimi sousedy jsme dobře vycházeli, s manželi Uhýrkovými jsme měli zvlášť pěkné vztahy. Mohl bych ještě uvést celou řadu dalších jmen, ale to by tato vzpomínka byla příliš dlouhá.

V té době se křesťané z kyjovských církví velmi sblížili a setkávali se nejen v soukromí, ale také při ekumenických bohoslužbách, přednáškách a koncertech v některém ze čtyř kyjovských kostelů či v některé ze dvou modliteben. I přespolní se mezi námi objevili, jako třeba sestra farářka Milionová z Hovorán. Cítili jsme při tom radost, která převyšuje jakékoliv veselí světa.

Přišel rok 1989 a čerstvý vítr svobody odnesl onu prohnitou politickou věznicí. Byli jsme za to vděční. A ačkoliv jsme si teď prostorově vzdáleni, věřím, že stále hledáme cesty, jak sloužit sblížení křesťanů i nekřesťanů v tomto nepokojném světě.

Zdeněk Svoboda

Eliška Vlasáková o Mirku Bartošovi

Vzpomínka na kyjovský evangelický sbor z podzimu 1952

Pravidelně jsem začala docházet do kyjovského sboru v mých osmi letech, když jsme se vrátily s maminkou ze Sobotína a z Myslibořic společně s Vlastou Tobiášovou, které jsem říkala teta Vlasta. Nedělní shromáždění, nedělní škola a jednou týdně hodina náboženství ve škole, kam docházel pan farář, patřilo celé mé dětství jako samozřejmost k životu. Nyní si chci zavzpomínat na někoho, kdo už ten zaběhaný stereotyp trochu oživil.

Bylo to po prázdninách v roce 1952, začala jsem chodit do čtvrté třídy, a v kostele se objevil nový člověk. Byl to mladý muž, jmenoval se Mirek Bartoš, a pan farář nám o něm řekl, že se právě vrátil z vojny. Přicházel v neděli do kostela v hnědém obleku s bílou košilí, měl hnědé vlasy a později jsem si všimla, že mu u kořínků vlasů nad čelem vyrůstá malá bradavička. Do sboru už docházela jeho maminka, vdova, a jeho mladší sestra Eva se mnou chodila do nedělní školy i na náboženství.

Nedělní škola, 50. léta

Mirek nás začal učit v nedělní škole místo paní farářové. Pro mne to byla příjemná změna. Byl veselý a než nás pustil domů, vždycky jsme si ještě zahráli nějakou hru. Při úplném odchodu nikdy nezapomněl otevřít dvířka knihovny v malém sále a nabádat nás, ať si půjčíme nějakou knihu. Sám Mirek byl velký čtenář.

V té sborové knihovně byla zvláštní přihrádka pro dětské čtenáře, a postupně jsem se s některými tituly seznámila. Kdo vyrůstal v dětství mimo evangelické sbory, neměl naději, že se s podobnou literaturou někdy setká. Určitě mne tyto knihy také ovlivnily, ale hlavně mi utkvěla v hlavě jedna knížka, kterou mi ten Mirek nabídl. – „To by se ti, Eliško, mohlo líbit.“ Byl to celý ročník časopisu pro děti, Kašpárkovy noviny z roku 1934. Téměř se jako kniha rozpadal, jednotlivé listy otřepané, - „a když budeš chtít, už si to můžeš nechat,“ dodal. Jak poznal, jak věděl, že mi dává přesně to, co jsem měla zatím raději než čtení knih?

Kašpárkovy noviny na čas zaplnily moje volné chvíle doma. Bavily mě, tetu Vlastu i maminku. Ale mě nejvíc. Veselý předválečný časopis, básničky, legrační obrázky komiksového typu, hádanky, rébusy, bludiště, na dvou listech v každém čísle Kašpárkovo divadlo, a na pokračování humorné čtení „Můj deníček“. Ty Kašpárkovy noviny mě inspirovaly k tomu, že jsem si také začala psát svůj deník, a veselé čtení na mne působilo jako osvícení, mohla jsem si dělat legraci z některých zážitků, které by mě dřív skličovaly. Díky Kašpárkovým novinám od Mirka Bartoše jsem měla přímý zážitek, že humor dokáže být léčivý, a nejvíc v situacích, v nichž by už už propadal beznaději.

Nevím přesně, jaké byly později osudy Mirka Bartoše, ale z té doby jej mám v paměti jako vzor mladého křesťana, který se neuzavírá před životem a s nímž je lidem dobře. Také první zkušenost, že není nutné, aby byl člověk stále vážný a smutný, ani aby byl pokládán za věřícího, je Mirkem Bartošem spojená..

Eliška Vlasáková

Nedělní škola, 80. léta

Dan Petříček: Kyjov, můj první sbor

Do Kyjova jsme se celá rodina přestěhovali 7. července 2003. Já s mojí ženou Erikou jsme přijeli nejprve sami, abychom zařídili náš nový domov. Byl to krásný teplý den. Když jsme všechny naše věci složili na faře, tak jsem zašel na zahradu, kde byl strom obsypaný meruňkami. Vzhledem k tomu, že pocházím z Rumburka, kde je většinou o 5

stupňů chladněji než zde v Kyjově, bylo pro mě úžasné trhat meruňky ze stromu. Bylo to úžasné i pro naše dvě dcery Karolínu a Natálii, které přijely o týden později s mými rodiči.

Nevím, čím to je, ale zdá se mi, že jsme si nemuseli zvykat na nové prostředí, cítili jsme se a stále cítíme velmi dobře v Kyjově i ve sboru, cítíme se zde jako doma.

Nevím, jestli je to krátká nebo dlouhá doba, ale po pěti letech farářování v Kyjově jsem poznal různé lidi a někteří z nich již zemřeli. Stává se mi, že si na určitých místech v Kyjově na ně vzpomenu. Také vidím, jak se mění všechny děti, které se nějak ve sboru pohybují, buď při hodině náboženství nebo i při konfirmačním cvičení.

I za tak krátkou dobu vidím, jak se proměňuje i náš sbor, účastníci nedělních bohoslužeb. Rád říkám, že každou neděli prožívám malý zázrak, když se nakonec sejdeme k bohoslužbám. Žádné nedělní bohoslužby nejsou stejné. Vždy vás něco překvapí, buď že přijde víc lidí než třeba 25, nebo naopak, že najednou přijde tak málo. Přesto žádné bohoslužby nejsou smutné, vždy je v nich přítomná radost, i když čas od času se ve mně ozývá otázka nad budoucností sboru.

Těší mě každé bohoslužebné shromáždění, ať je to jednou měsíčně ve Bzenci nebo dvakrát do měsíce ve Veselí nad Moravou nebo každou neděli v Kyjově. Náš sbor se mi stal vlastně takovou širší rodinou, není dne, abych na někoho ze sboru nemyslel. Je to do jisté míry výhodou malého sboru, že lidé skutečně tvoří rodinu se všemi klady i zápory, se všemi výhodami a nevýhodami. Dotýkají se mě i malé radosti každého člena sboru, kterého znám, ale i jeho starosti a trápení, malé i velké tragédie.

Naučil jsem se s vděčností přijímat každého, s kým se smím setkat nebo kdo se najednou, někdy i nečekaně, objeví ve sboru. Cítím, že se mi kyjovský sbor stal domovem a domovem zůstane, tak jako mi domovem zůstává i Rumburk.

Dan Petříček

Jiří Pavel Nedvěd: Hudba a zpěv

Na samém začátku se chci poklonit našim varhanám a ve vzpomínce i milým, zbožným, znalým a poctivým varhanářům z Německa. Varhany jsou ovšem maličké, nemají vlastní pedálový rejstřík a řekl bych, že těch rejstříků mají jen nejnütnější minimum: osmistopý dřevěný kryt, pak čtyřstopý a dvoustopý rejstřík a přiměřenou mixturu. Hlas mají ale krásný a jsou nejen dobrým doprovodným nástrojem, ale lze na ně zahrát i menší skladby, především z období baroka. Jejich hlas je pak jasný až zářivý.

Varhaníků jsem tu poznal několik, první byl pan Šiška, člověk dosti mohutný, ale jeho duše nezaostávala za tělem, byla velká, přinejmenším ve své lásce ke sboru. Ten hrával ještě na harmonium. Chvilku před bohoslužbami mizel našemu zraku, ale po chvilce, jak se rozběhl elektrický ventilátor pedálového harmonia, se zjevil našemu sluchu. Preludoval kostelními písněmi, spíše těmi cituplnými z období pietismu, ale dělal to s oddaností a radostí. Díval se do sálu zpředu, ale moc toho neviděl, harmonium bylo vysoké. Když člověk hleděl do not, musel vzhlížet k nebesům. Na pana faráře viděl však ze strany docela dobře. Jednou mi

ukázal reklamu podniku, který kdysi vlastnil. Přibližně si text pamatuji: Znáte šišku z lesa? Znáte šišku z těsta? Znáte Šišku z Kyjova, který dodává kvalitní dříví? Zcela jistě byl nejen zbožný, ale měl i smysl pro humor.

Varhaník Bohumil Šiška

Za harmoniem a později u varhan zastoupily chybějícího varhaníka Lydie Cejlová a někdy i paní dr. Pacasová. Z dlouhodobějších varhaníků tu byla paní farářová Žilková a později také já.

Kdysi sedávali u varhan hudebně vzdělaní páni učitelé, ale temná doba je od královského nástroje odehнала a později měli potíže i s tichou návštěvou kostela. U varhan byli často i slepci. Mám vzpomínky z dětství na našeho slepého varhaníka v Olešnici, na pana Pohanku. Až v dospělosti jsem si uvědomil, co všechno ten člověk uměl: byl výborný muzikant, ladič, sbormistr, učitel hudby a věděl toho mnoho o harmonii i kontrapunktu. A dovedl si poradit i se závadami na varhanách. Ale později přestaly státní školy připravovat slepce pro varhanickou službu v církvi, a tak to zbylo na nás, spíše amatéry.

Myslím že náš sbor nejvíce hudebně ovlivnili a povznesli pan farář Žilka a jeho paní. Více se zpívaly Žalmy i staré bratrské písně, pan farář nacvičil při bohoslužbách nám neznámou píseň tím, že ji s kantorskou pečlivostí i zaujetím předzpíval. Bojoval s naší

občasnou těžkopádností při zpívání. Tempo bylo přiměřeně svěží, rytmus pevnější a přesnější. Manželé Žilkovi byli vysoce muzikální a vzdělaní.

Manželé Jan a Květoslava Žilkovi

Na faře se pravidelně scházelo smyčcové kvarteto a hrálo Haydna, Mozarta a jiné velikány. Z muzikantů patřil do evangelického sboru jen jeho farář, dobrý houslista. Občas nám zahráli i při hudebních nešporech, jednou to bylo Sedm slov z kříže od Josefa Haydna. Při takových příležitostech citlivě vybírala biblické oddíly Lydie Cejpvá. Občas připravila i soubor vlastních úvah nebo přečetla Zahradníčkovy verše, které tehdy vydal jen SAMIZDAT. Paní farářová Žilková zaspívala jednou za doprovodu paní farářové Horké všech deset Biblických písní Antonína Dvořáka. Zpěv i doprovod byly vynikající, zajímavými úvahami přispěl pan farář.

Velkým činem bylo založení Pěveckého ekumenického sboru. Pan farář pro něj ve vší skromnosti vymyslel zkratku PES, jeden nezvedený Cejpův potomek však tvrdošíjně užíval vlastní pojmenování, což byl Baskrákor. Žádný z těchto názvů neotřásl dobrou pověstí pěveckého sboru, jeho vynálezci to jistě ani nechtěli. Z důvodů, jak snadno nahlédnete, čistě zvukomalebných se mezi námi spíše ujal ten baskrákor.

Ekumenický pěvecký sbor

Sbor byl dokonale ekumenický: vedle evangelíků, to ostatně byli snad jen tři členové Žilkovy rodiny (pán, paní a Míla), sestra Josefka Musilová a Lydie Cejpvá se synem Tomášem, z katolíků pan prof. Wohlgemuth a jeho syn, pan Tesařík, výborný tenorista, a pan Václav Horák, z bratrských přicházela pravidelně snad jen Olinka Čmelíková

a z československých především pan farář Zdeněk Svoboda se svou paní Jarmilou. Pochválil jsem po zásluze dávné varhaníky, ale zde je třeba pochválit náš pěvecký sbor. Repertoárem a někdy i provedením to bylo skoro umělecké těleso. Na tak malém sboru (jistě i díky ekuméně) to byla v naší církvi skutečnost nevšední. Snad i při pohledu do minulosti.

Je však jedna tradice, která je tišší a nenápadnější, že si ji skoro neuvědomujeme. Přesto je významná a vzácná. Během dlouholeté práce v nedělní škole a při každoroční přípravě dětské vánoční slavnosti naučila děti mnoha písním Lydie Cejpvá. Nikdo s těmi dětmi tolik písní nepřezpíval, nikdo je tolik písní nenaučil. Vlastně jsme se s těmi zpívajícími dětmi setkávali hlavně před Vánoci. Písně byly krásné a živě

zazpíváné. I když nezpívaly všechny děti úplně čistě, přece jen to vždycky bylo bezmála nebesky radostné zazpívání.

Teď máme nového varhaníka, je to Marek Čmelík. Nejméně dvakrát do měsíce zazpívá obvykle celá či skoro celá Čmelíkova rodina při nedělních bohoslužbách a při kytaře jednu dobře vybranou píseň ze Sviťáku.

Muzikalita celé rodiny, a to jak v oblasti pěvecké, tak i instrumentální, je dnes spíše vzácností, a tak se přece jen máme i v tomto ohledu stále z čeho radovat, na co se těšit a za co být vděční.

Jiří Pavel Nedvěď

Milovými kroky ke dnešku

Úmysl povážlivý vzhledem k časovému rozpětí, o které jde. Z důvodů časových i praktických se musím omezit na neúplný výčet změn, událostí a jmen, které tuto dobu vyznačují. Době nejstarší jsem se věnovala poněkud obsáhleji, protože jí zapomenutí hrozí nejvíce, pokusila jsem se stručně charakterizovat také dobu před válkou, za války a nástupu totality a jejího vlivu na utváření sboru.

Bratr farář Karel Jirků se synem Karlem

Po br. faráři Jadrníčkovi, otci sboru, působili v Kyjově samostatně od r. 1945 faráři Emil Ženatý, Karel Jirků, Jan Žilka, Michal Šimek a náš dnešní farář br. Dan Petříček. Kurátory byli postupně bratři Richard Darmopil, Pacas, Jan Víšek, Ctimír Bartoš, sestra Lydie Cejmová, br. Josef Trdlica, znovu L. Cejmová a dosud Marek Čmelík. Všichni spolu se všemi

presbytery byli povoláni ke službě církvi Kristově. Konkrétně ji spatřovali ve tváři všech, kteří sborové společenství tvořili a tvoří. Nade všemi se klenulo slovo: *Jeden je Mistr váš, Kristus, vy pak všichni bratři jste* (Mat 23,8).

Převratné proměny doby vždy působí jako katalyzátor, který mnoho vypovídá o církvi, jejím naplnění poslání „*být ve světě, ale ne ze světa*“, být „*světlem světa*“ (Mat 5.,14). Zjevení, jaké či dílo bylo, patří až Dni Páně, na církvi je, aby žila pod zorným úhlem tohoto Kristova slova.

Čas, který je nám dán, je vzácný a není nikdy provizoriem. Zvěstování evangelia slovem i skutkem nesnese odkladu. I kdybychom učinili všechno, co bylo v našich silách, odcházíme s prázdnými rukama s vyznáním, že jsme služebníci neužiteční. Teprve za hranicí, kde končí všechno, co je možné, chvályhodné a zajištěné, nadchází ta „druhá míle cesty“, již jsme povinni jít nad rámec toho, co od nás bližní očekával,

jak ve svém kázání vykládá br. učitel Lukl. Tam začínáme chápat, co je to jít s křížem za naším Pánem. Kéž někdo zaslechne takové svědectví i z našeho sborníčku.

Tím jsem napsala vlastně závěrečné slovo. Zbývá ještě těch několik mílových kroků. Jde opět jen o neúplný výběr, promiňte a sami doplňte, co chybí. O bratru faráři Ženatém a Jirků jsem se přece jen častěji zmínila a těšilo mne, když jsem u dalších mohla použít jejich slov nebo dokumentu, který je živě připomněl. Br.farář Šimek napsal o svém prvním sboru Kyjově dobrou kapitolku ve sborníčku k 70. výročí, můžete si ji přečíst.

Sborová fotografie z 90.let, v pozadí farář Michal Šimek

Bratr farář Michal Šimek

Já k tomu připiší aspoň tolik: jeho zájem a odpovědnost se vždy obracely přes hranice sboru, nebál se politiky ani kritiky postojů církve. Měl však i jiné aktivity.

Styky s místním Domovem důchodců

Kontakt s domovem jsme měli již od dob faráře Žilky, já už dříve. Vedení domova je však značně omezovalo na přesně stanovenou dobu. Za bratra Šimka jsme díky změně poměrů byli v Domově vítáni. Zavedli jsme tam „*ekumenické pobožnosti*“ pravidelně v každý čtvrtek v prostorné klubovně, i když jsme někdy měli v domově třeba jen jednoho člověka z vlastní církve. Přicházeli katolíci, kruh čítal přes 20 lidí, zpívali jsme z našeho zpěvníku, s dětmi jsme každý rok připravili vánoční slavnost pro všechny, bratr Nedvěd často i bez slavnosti usedl za elektrické varhany, které sbor Domovu daroval. Byli i takoví, kterým se stala víra objevem a velkou životní radostí. Jednu dvojici jsme jednou v modlitebně přijímali za členy církve. V Domově vznikla jakási naše kazatelská stanice. Později se do této práce zapojili kazatelé z Církve Bratrské i Husitské a nakonec i Adventisté, tím nabyla naše styky ekumenického rozměru. Přes pokles počtu účastníků tato práce trvá dodnes a je nám velmi milá.

Bratr farář Michal Šimek s dětmi, vánoce

Dopis bratra faráře Šimka:

Milí bratři a sestry kyjovského sboru,
z Kyjova, Bzence a Veselí nad Moravou,
vážení hosté,

nemohl jsem přijet na shromáždění, kdy se scházíte, abyste si připomněli 80. výročí otevření modlitebny kyjovského sboru. V Kyjově jsem jako farář tohoto sboru společně se svojí rodinou strávil 10 let. Mám na tuto dobu řadu hezkých vzpomínek. Nesu si zkušenosti zde získané stále s sebou.

Osobně bych zdůraznil především odhodlání zakladatelů tohoto sboru a jejich upřímný vztah ke svědectví bible a jejímu dopadu do každodenního života v dobách dobrých, ale i zlých.

Právě věrnost k víře v Pána Boha projevenou nezměrnou statečností některých členů sboru se kyjovský sbor zařadil mezi aktivní činitele moderních československých dějin. Mám na mysli pomoc, kterou v roce 1942 naprosto nezištně poskytli v rámci protinacistického odboje členové rodiny Cejpovy, Janouškovy a Víškovy parašutistovi Oldřichu Pechalovi a jeho pomocníkům. Někteří za to spolu s dalšími občany z Kyjova a okolí zaplatili svými životy.

Nelze zapomenout na osobní svědectví absolventa baťovské školy a zaměstnance Baťovských závodů a pozdějšího člena kyjovského sboru – člověka čistého srdce – bratra Františka Loučky, který se stal obětí provokace Státní bezpečnosti a strávil více než 10 let v komunistických žalářích, aniž tím jeho víra byla oslabena.

Velice si vážím Vašeho prvního pozvání do Kyjova na sklonku 80. let minulého století v době, kdy bylo jasné, že mi nebude udělen státní souhlas – nepřevládá zde tehdy velmi rozšířený církevní pragmatismus spojený s pokryteckou devótností vůči představitelům komunistického režimu.

Rád vzpomínám na mnohá setkání a rozhovory s řadou z Vás. Měl jsem možnost poznat něco z bohatství Vaší víry a také kultury Moravského Slovácka, které jsem předtím vůbec neznal. Děkuji Vám za to.

Oceňuji ekumenickou otevřenost, která se projevovala v pořádání ekumenických bohoslužeb za účasti lidí ze všech křesťanských společenství. Je to jeden z rysů, který zřejmě patří i k odkazu zakladatelů tohoto sboru.

Stále vzpomínám na souseda odnaproti – dnes již zemřelého bratra Antonína Červinku, jáhna místní římskokatolické farnosti. A také na kontakty a přátelské vztahy se členy kyjovského sboru Církve bratrské v čele s nedávno zemřelým kazatelem Timkem Mackem.

Milí přátelé, přeji Vám i celému sboru vše dobré a do dalších let především Boží požehnání.

Zdraví Vás

Michal Šimek

Založení skupiny České křesťanské akademie

Skupina vznikla z iniciativy bratra faráře Michala Šimka. Čítá jen 10 členů, schází se jednou měsíčně, připraví program přednášek určených veřejnosti na styčná témata církve a občanské veřejnosti podle koncepce Tomáše Halíka. Plní své poslání za předsednictví br. Dana Petříčka dodnes. Je ekumenickým přínosem již rozhovorem mezi členy skupiny, členy tří církví.

Br. farář Šimek pronikl také do ústavu pro handicapované chlapce. Rádi přicházeli na naše bohoslužby, pokud jen se našli vychovatelé ochotní je doprovodit. Chlapci bratra Šimka milovali a dodnes se po něm ptají. Dnes jsme s nimi jen v občasném styku. Jednou na naše pozvání přišli s krásným hudebním programem a naše děti se k nim rády připojily zpěvem.

„Kluci“ z ústavu

Pochopení měli oba manželé Šimkovi pro lidi opomíjené a vybočující, bezdomovce, Romy i pro staré lidi.

Zahájili *styky s partnerským sborem v Holandsku*, dvakrát došlo k výměně návštěv mezi Kyjovem a Haarlemem, dnes v nich na sborové úrovni nepokračujeme.

Za totality byly styky tohoto druhu téměř tabu. Tím větší význam měly.

Návštěvy hostů z ciziny

Většinou přicházeli ze sovětské „zóny“. K rozhovorům docházelo na osobní úrovni a spíše jen v domácnostech, kam byli pozváni i někteří lidé ze sboru. Při bohoslužbách směli hosté pronést pozdrav, to církevní tajemník dovoloval. Do našeho sboru přijížděli často hosté z NDR, protože se můj syn Petr do této země oženil. Farář Möller, Petrův tchán, zahájil nejen v našem sboru otevřený rozhovor o ožehavých tématech česko-německých vztahů. První jeho starost byla vyslovit omluvu za utrpení, způsobené „Němci“ (neříkal nacisty) našemu národu. Potom následoval holocaust a život v nesvobodě. Vnesl rozhovor na půdu několika našich sborů a se skupinou německých přátel v něm neúnavně pokračoval.

Již za totality přicházeli do různých sborů také přátelé z Holandska. S jedním z nich, Simonem Schoonem, se našemu křesťanskému vědomí více otevřela

otázka holocaustu a vztahu křesťanů a Židů,

kteřá mu ležela na srdci jako člověku i teologovi. Byl první z přátel křesťansko-židovské ekumény, kdo byl pozván k přednášce na evangelické teologické fakultě.

Jaký byl osud Židů ve městě, jsem již zmínila v kapitole o obětech druhé světové války. Od šedesátých let docházelo častěji na setkání se Židy v našem sboru. Měla velký ohlas a jistě poukazovala k šálómu, míru, zaslíbenému celému světu. Jednou v naší modlitebně zatroubil kantor Židovské obce v Brně pan Neufeld na šofar a skupina studentek z Apoštolské církve s ním zpívala Žalmy v hebrejštině. Vícekrát přednášel u nás

pan Ing Weber z Kyjova, několikrát jsme společně byli pozváni do škol. Jednou o Jom Kippuru - Dni smíření - zahájil svou přednášku na půdě našeho sboru modlitbou Kádiš Jatom. Každé setkání se Židy doznívá věkovitou ozvěnou jejich vyznání jediného Boha a připomíná nevyčerpatelné bohatství biblického svědectví, darovaného nejdříve jeho lidu Izraelskému a skrze něj všem lidem.

Poslední, co zmíním ještě souhrnně, bude

Ekuména

Ráda bych se připojila k těm, kteří vidí dnešní čas církve jako věk ekumény. Ale netroufám si nic tvrdit, věru nevíme, jaký čas nastane v prudce se měnícím světě pro lidstvo i církev. Ať se však děje cokoli, nepřestane před zrakem církve a nad způsobem jejího přebývání ve světě znít Kristovo slovo z jeho „velekněžské modlitby za učedníky“, která předchází jeho utrpení a zahrnuje učedníky všeho času:

*Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; ...
Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří,
aby všichni byli jedno jako Ty, Otče ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás,
aby tak svět uvěřil, že ty jsi mne poslal (Jan 17).*

Budeme-li klesat na mysli sami nad sebou nebo v pohledu na církev či svět, nevzdávejme cenu cíle.

Nemusíme k němu kráčet milovými kroky, ale nepřestaňme v srdci zpívat, co v neděli zazpívají děti:

Dej nám moudrost, odvahu pro ty mnohé kroky malé,
Pane, zůstaň s námi stále.
Dej nám moudrost, odvahu.

Propouštím z rukou sborníček s díkem těm, kteří k němu přispěli svým slovem a zájmem. Velice děkuji těm, kteří mu dopomohli na světlo: svým dětem Lence a Tomášovi a našemu příteli Jiřímu Svobodovi. Za jeho vznik děkuji všem, které jsem měla na mysli po celou dobu své práce. Hybnou silou mi byla jejich láska a přátelství ke sboru. Laskavé čtenáře prosím o shovívavost k mým nedostatkům.

Vaše
Lydie Cejpová

V Kyjově 4. listopadu 2008

Co všechno ve sborníku není

Milí čtenáři tohoto sborníku,

připojuji omluvu, bez níž bych Vám jej nemohla předat s dobrým svědomím. Předoslala jsem sice, že nebude soustavnou vyváženou zprávou, ale jen výběrem, který poskytne do života sboru od jeho počátků určitý vhled. Výběr témat byl mou věcí. Pro těsnou blízkost termínu naší slavnostní připomínky 80. výročí otevření modlitebny nemohu již nic měnit ani doplňovat, a musela jsem nechat stranou několik kapitol, na které jsem se již těšila. S těmi se setkáte, přidá-li mi Bůh života, v přílohách sborových dopisů. Některá témata aspoň vyjmenuji.

Před kostelem. Kurátor Jožka Trdlica diskutuje s pokladníkem Janem Křížem a Jaroslavem Cejpem

Zvláštní kapitolu vyžadují naši pokladníci. Sbor měl ve všech dokonalou oporu. Byli moudří, rozvázní a štedří.

V odstavci o ekuméně bych byla nejraději začala slovenskými členy našeho sboru. Počítali jsme je mezi sebe tak, že nikdo z nás rozdíl národnosti nepociťoval jako zásadní, ale jen jako milou a vítanou odlišnost. Ale právě ta byla přínosem, kterému je třeba věnovat pozornost. Možná ani všichni nevíte, že br. Jožka Trdlica, mnohaletý pokladník a řádku let i kurátor sboru byl Slovák, Slovenka je i sestra Helena Kipsová, která obohatila sbor v ohledu duchovním a sloužila mu jako pokladní. Slovenka je i naše dnešní paní farářová (i farářka) Erika Petříčková.

Nedošlo na kapitolu o našich nejstarších bratřích a sestřích v jejich osamocení, ačkoliv právě na ně myslím já i jiní takřka permanentně. Mezi výčtem farářů, kteří v Kyjově působili, chybí odstavec o administrátorech, kteří nám sloužili v mezidobích mezi odchodem jednoho a nástupem dalšího faráře. Ale ať prosím, bratr farář Řehák a bratr farář Baštecký nemyslí, že jsme na ně nevděčně zapomněli. Učinili jsme s nimi velmi cenné zkušenosti a děkujeme jim.

Všechny vrstvy sborové činnosti prostupují naši hospodáři a „kostelníci“, kteří bývají ve sborových zprávách zmíněni až na posledním místě a jejichž činnost je stejně nezbytná a cti hodná jako všechny ostatní. Málokdo ví, co všechno bez řeči, bezplatně a bez poděkování udělají.

Děti! Jakou máme radost, že jsou mezi námi, zpívají a jsou tu doma. A děti z fary, a to za všech farářů, byly vždy sboru radostí, pomocí a řecku dokonce – ozdobou.

Ve sborníku chybí mnoho jmen, která by neměla být zapomenuta. Vyslovím nakonec dík všem těm tichým bratřím a sestřím i přátelům, kteří podírají sbor svou věrností a modlitbami.

L.C.

Najdete svou konfirmaci?

Pro členy a přátele sboru vydal v listopadu 2008 vlastním nákladem sbor Českobratrské
církve evangelické v Kyjově.